

DIALOGAS

2012 m. birželio 7 d.

ISSN 1392-1916

Nr. 23 (995). Kaina 3,70 Lt

NEPRIKLAUSOMAS SAVAITRAŠTIS

Dvidešimt pirmieji leidybos metai

Patvirtinta kvalifikacijos tobulinimo koncepcija: vaizdas iš trijų pusių

AKTUALU 3 p.

Kas vadovauja LŠDPS?

Lietuvos švietimo darbuotojų profesinė sąjunga (LŠDPS) galėtų būti įrašyta į Lietuvos rekordų knygą kaip ilgiausiai vieną pavadinimą ir pirmininką išsaugojusi visuomeninė organizacija.

Kita vertus, atsakyti į klausimą, kas šiuo metu vadovauja LŠDPS, ne taip jau ir paprasta...

RUPŪS MILTAI 4 p.

Gali nebūti nelaimingas!

PSICHOLOGIJA 5 p.

Netiesa grįstos interpretacijos skaidrumo nepadidina

„Nieko nuostabaus, kad vertinimai pagal vienodus kriterijus gali turėti tam tikrų subjektyvių atspalvių. Svarbu nesielti taip, kaip padarė LMPS vadovė savo straipsnyje, – ne demonstruoti neslepiamą „prieš“, bet ieškoti argumentų pagrįsti pozicijai „už“ – Evaldas Bakonis atsiliepia į J.Voloskevičienės straipsnį apie konkursą į Jiezo gimnazijos direktoriaus pareigas.

ATGARSIAI 7 p.

Pamokos muziejuje: fantastika ar realybė?

Šiandien mokyklos, siekiančios būti aukštai įvertintos, yra spaudžiamos ieškoti naujų mokymo formų ir būdų, išeiti iš tradicinės klasės, integruoti pamokose kitus dalykus, lavinti moksleivių kūrybiškumą, iniciatyvumą, patirties kaupimą ir jos perteikimą.

Puikias galimybes visa tai įgyvendinti suteikia pamokos muziejuose, – įsitikinusi Lietuvos jūrų muziejaus Ryšių su visuomene skyriaus vedėja Nika Puteikienė.

Specialistė pristato tris biologijos dalyko programas, Jūrų muziejaus parengtas kartu su dviem mokyklomis, nebijančiomis mąstyti ir dirbti kitaip.

9 p.

Elenos Tervidytytės nuotr.

Mokytojų darbo apmokėjimas: laisvės nepadaugėjo

Seimo rinkimus prieš ketvirtą metų laimėjusieji įsipareigojo suteikti mokykloms daug savarankiškumo. Ypač daug laisvės žadėta nustatant mokytojų ir kitų švietimo darbuotojų atlyginimus.

Kokią padėtį palieka kadenciją bebaigiantys politikai?

Pynė laisvės vainiką

„Panaikinsime centralizuotą atlyginimų ir personalo poreikio planavimą ir pačioms mokykloms leisime nuspręsti, kokių ir kiek joms reikia darbuotojų ir kokie bus jų atlyginimai. Remdamasis mokytojo profesionalumu, darbo kokybe ir mokyklos tarybos nu-

statyta tvarka, mokytojus į darbą priims ir atlyginimo dydį nustatys mokyklos vadovas.“ Taip prieš ketvirtą metų įsipareigojo daugumos piliečių palaikymą gavusių ir valdančiąją koaliciją sudariusių partijų Vyriausybė.

Apie tai, kad Lietuvos mokyklose naujoji valstybės valdžia buvo nusiteikusi įgyvendinti principą „Mažiau reglamenta-

vimo – daugiau laisvės“, liudijo į vieno iš Liberalų sąjūdžio vadovų – Gintaro Steponavičiaus rankas perduotas Švietimo ir mokslo ministerijos (ŠMM) vairas.

Netrukus ministras paskelbs nuo naujų mokslo metų įsigaliosiančius Švietimo įstaigų darbuotojų ir kitų įstaigų pedagoginių darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos aprašo pakeitimus. Jie vainikuos liberalių politikų pastangas mažinti reglamentavimą ir plėsti mokyklų laisvę.

Kokį „laisvės vainiką“ ministerija baigia pinti?

Nukelta į 4 p. ▶

Moksleiviai kreipiasi į politikus dėl olimpiadų

Lietuvos mokinių parlamentas (LMP), sulaukęs mokinių nuomonės dėl istorijos ir geografijos olimpiadų organizavimo ir vykdymo sistemos, pareiškė savo siūlymus Švietimo ir mokslo ministerijai bei Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komitetui.

LMP kreipimesi į šias institucijas atkreipiamas dėmesys, jog istorijos ir geografijos (jų V(VI)–X klasėse mokomasi privalomai, o XI–XII pasirinktinai) olimpiadų respublikiniame ture visi mokiniai varžosi vienoje grupėje. „Mums kyla klausimas: ar gali istorijos bei geografijos pradinės žinias turintis devintokas varžytis su dvyliktoku, kuris istoriją ar geografiją mokosi išplėstiniu kursu?“ – retoriškai klausia moksleivių atstovai. Jų manymu, tokia socialinių mokslų olimpiadų sistema smukdo jaunimo motyvaciją visapusiškai lavintis.

LMP siūlo respublikinėse istorijos ir geografijos olimpiadose skirstyti IX–XII klasių mokinius į dvi grupes: IX–X ir XI–XII klasių. Moksleivių manymu, tokia sistema suteiks jaunesniems mokiniams daugiau galimybių pasiekti aukštesnius rezultatus, kaupti balus už prizines vietas stojant į universitetus, tobulėti ir dar labiau gilintis į pasirinktą dalyką.

Baigiasi mokslai – baigiasi ir sveikatos draudimas

Ligonių kasos pranešė, kad šiemet mokslus baigiantys moksleiviai ir dieninių (nuolatinų) skyrių studentai, šių metų gegužės, birželio arba liepos mėnesį baigiantys studijas ir įgyjantys bakalauro ar magistro diplomus, bus apdrausti privalomuoju sveikatos draudimu valstybės lėšomis iki šių metų rugpjūčio 31 d. imtinai.

Tad už rugsėjį, spalį ir kitus metų mėnesius minėtiems asmenims jau reikia savarankiškai mokėti įmokas arba įsidarbinti (tuomet įmokas mokės darbdavys), arba užsiimti individualia veikla (įmokos mokamos „Sodrai“), arba įsigyti verslo liudijimą (įmokos mokamos Valstybinei mokesčių inspekcijai). Jeigu nėra galimybės tai padaryti, galima užsiregistruoti Darbo biržoje (įgyti bedarbio statusą) – tokiu atveju privalomuoju sveikatos draudimu vėl draus valstybė.

Ką reikėtų žinoti savarankiškai mokantiems privalomojo sveikatos draudimo įmokas? Šiuo metu privaloma mokėti 72 Lt per mėnesį iki to mėnesio paskutinės dienos į teritorinės valstybinės mokesčių inspekcijos (pagal asmens gyvenamąją vietą) surenkamąją sąskaitą.

Tų dieninių skyrių studentų, kurie studijas baigia ir diplomus įgyja sausio, vasario, kovo arba balandžio mėnesiais arba dėl kokių nors priežasčių iš viso jas nutraukia, draustumas privalomuoju sveikatos draudimu valstybės lėšomis baigiasi studijų baigimo arba nutraukimo mėnesio paskutinę dieną imtinai (pavyzdžiui, jei studentas diplomą gavo arba iš mokymo įstaigos buvo pašalintas, arba studijas nutraukė savo noru vasario mėnesį, jo draustumas galios iki paskutinės vasario mėnesio dienos).

Tie moksleiviai ar studentai, kurie šiemet dar nebaigė mokslų arba dieninių (nuolatinų) studijų, privalomuoju sveikatos draudimu valstybės lėšomis bus apdrausti ir kitais mokslo metais.

Saugiausia rajone – Židikų vidurinė

Saugiausia Mažeikių r. mokykla šiais mokslo metais pripažinta Židikų Marijos Pečkauskaitės vidurinė mokykla. Ji labiausiai atitiko konkurso „Saugiausia mokykla“ kriterijus.

Konkurso metu Mažeikių r. policijos komisariato ir savivaldybės atstovų komisija vertino rajono mokyklų mokinių per pastaruosius mokslo metus įvykdytus administracinės teisės pažeidimus ir nusikalstamas veikas, dalyvavimą organizuotose prevencinėse priemonėse bei projektuose. Taip pat buvo atsižvelgta į mokinių išsakytus argumentus, dėl ko jų mokykla turėtų būti paskelbta saugiausia ir pan.

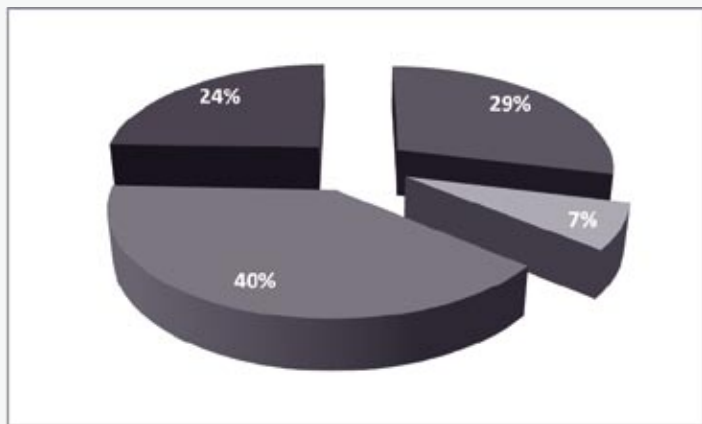
Pernai Mažeikių rajone „Saugiausios mokyklos“ vardą pelnė Gabijos gimnazija, užpernai – Senamiesčio pagrindinė mokykla.

➤ APKLAUSA

Nori maksimalaus krūvio

Švietimo ir mokslo ministerijos teisininkai siūlo inicijuoti mokytojų darbo sutarčių pakeitimą, nurodant konkrečius darbo krūvius. Todėl praėjusią savaitę internetų (www.dialogas.com) klausėme: kokio krūvio norėtumėte? Pateikėme keturis galimus atsakymų variantus.

29 proc. norėtų 36 pedagoginio darbo val;
7 proc. – 18 pedagoginio darbo val;
40 proc. – 24 kontaktinių val;
24 proc. – 18 kontaktinių val.
Kitaip sakant, 69 proc. mokytojų norėtų dirbti maksimaliu krūviu. Ar iš balos tas pajėgumas?

Reikalauja galimybės išlaikyti mokyklas

„Vyriausybei priėmus nutarimą dėl mokyklų tinklo taisyklių, kai kuriose mokyklose gali nebesidaryti po dvi vienuoliktas ir dvyliktas klases ir jos negalės tapti gimnazijomis. Todėl aukštesnių klasių mokinius reikės vežti į „artimiausią“ mokyklą, kuri yra už 10 ar net 45 km. Šioms kelionėms iš valstybės biudžeto savivaldybėms papildomai lėšų neskiriama, bet visa našta gula būtent ant jų pečių. Todėl Lietuvos savivaldybių asociacija reikalauja sudaryti

miestelių ir kaimo bendruomenėms galimybes išlaikyti vidurines mokyklas ir jas akredituoti gimnazijomis su viena XI ir XII klase, jei iki artimiausios vidurinio ugdymo programos vykdančios mokyklos yra daugiau kaip 10 km.“

Tokias Lietuvos savivaldybių asociacijos (LSA) nuostatas išdėstė LSA prezidentas, Druskininkų meras R.Malinauskas penktadienį (06 01) Utenoje vykusiame (LSA) suvažiavime.

Kviečia įgyti pedagogo kvalifikaciją

Ugdymo plėtotės centras (UPC) skelbia, jog iki birželio 15 d. priima mokytojų, vaikų globos namų auklėtojų ir socialinių darbuotojų padėjėjų paraišką nemokamai studijuoti laipsnio nesuteikiančius pedagoginius bei laipsnį suteikiančius socialinės pedagogikos mokslus.

Pedagogo kvalifikaciją numatoma suteikti 200 asmenų, apie 50 vaikų globos namuose dirbančių žmonių turės galimybę įgyti socialinio pedagogo kvalifikaciją.

Mokytojai, neįgiję pedagogo kvalifikacijos ir keitinantys dalyvauti atrankoje į pedagogines studijas, privalo turėti aukštąjį ar jam prilygintą išsilavinimą. Taip pat turi dirbti mokykloje ir paraiškoje aiškiai suformuluoti pagrindinius savo darbo motyvus.

Jeigu kandidatų bus daugiau negu nustatyta kvotoje, vertinimo komisija pirmenybę teiks mokytojams, dirbantiems mokykloje, kuri yra gyvenvietėje su mažiau kaip 3 tūkst. gyventojų, taip pat tiems, kurie turi iki 5 m. pedagoginio darbo stažą.

Norintieji studijuoti socialinę pedagogiką ir tapti kvalifikuotais socialiniais pedagogais taip pat privalo turėti aukštąjį ar jam prilygintą išsilavinimą, ne mažesnę kaip 3 m. darbo stažą vaikų globos namuose einant vaikų auklėtojo, jo padėjėjo, socialinio pedagogo, socialinio darbuotojo arba jo padėjėjo pareigas.

Vertinimo komisija pirmenybę teiks tiems, kurie vaikų globos namuose dirba socialiniais pedagogais arba socialiniais darbuotojais.

Šventę kėlė iš numirusių

„Finansinė šventės išraiška prieš dvejus metus buvo 12 mln. Lt. Tuomet dar planavome 5–6 dienas savo šventei, kad vaikai galėtų pasidžiaugti švente ir po koncertų. Bet biudžetas vis menko, kol liko 4,8 mln. Lt – tai tikrai varganos ašaros. Bet įdėtas darbas, nupirkti kūriniai, manau, tą šventės atmosferą sukurs, yra naujų gražių atradimų. Gaila, kad negalėjom realizuoti savo gražių idėjų“, – praėjusį trečiadienį (05 30) surengtoje spaudos konferencijoje apgailėstavo Moksleivių dainų šventės ir Nacionalinės M.K.Čiurlionio menų mokyklos direktorius R.Kondrotas. Jo teigimu, nors Lietuvoje gyventojų mažėja, bet šokančių ir dainuojančių santykinai daugėja.

Moksleivių dainų šventės rengėjai prisiminė, kaip praėjusių metų gruodį Švietimo ir mokslo ministerija paskelbė dėl lėšų stygiaus šiemet nerengianti Moksleivių dainų šventės ir tuo, anot Moksleivių dainų šventės Dainų dienos meno vadovo R.Katino, labai įskaudino entuziastingai jos laukusius moksleivius. Pasak R.Katino, šventę teko kelti iš numirusių. „Pervaziavę Lietuvą pamatėme, kad maždaug trečdalis chorų Lietuvoje išnyko, manau, ta pati tendencija ir šokių ansambliuose. Pasakytas neatsargus sakiny, kad šventės nebus, atėmė iš jų motyvaciją – po metų

kantraus darbo tau pasako, kad ne, nereikia...“ – piktinosi R.Katinas.

Spaudos konferencijoje dalyvavęs švietimo ir mokslo viceministras V.Bacys patikino, kad Dainų šventėje šįmet laukiama 20 tūkst. dalyvių – jų skaičius nesumažintas, be to, pirmą kartą sostinės muziejai šventės dienomis svetingai atvers savo duris moksleiviams.

Tradicinė Moksleivių dainų šventė „Mūsų vardas Lietuva“ vyks Vilniuje liepos 6–8 dienomis.

Įgyti antrą specializaciją bus lengviau

Dirbantys mokytojai galės įgyti teisę mokyti kito dalyko ar užsiimti nauja pedagogine veikla nebūtinai įgydami kitą aukštojo mokslo diplomą. Bus skiriama daugiau dėmesio nepedagogines studijas baigusiems ir mokytojais pradėjusiems dirbti specialistams. O būsimiems pedagogams universitetai ir kolegijos siūlys įvairesnių studijų programų: dviejų mokomųjų dalykų arba mokomojo dalyko ir vienos iš pedagoginių veiklų (socialinės ar specialiosios pedagogikos, ikimokyklinio ar pradinio ugdymo). Tokius pasikeitimus numato švietimo ir mokslo ministro patvirtintas naujos redakcijos Pedagogų rengimo reglamentas.

Aukštosios mokyklos skatinamos kurti įvairesnes programas norintiesiems tapti mokytojais, siūlyti lanksčius pagrindinės ir gretutinės studijų krypties derinius. Būsimas mokytojas, studijuojantis pagrindinį (pavyzdžiui, chemijos) dalyką, kaip gretutines studijas galės pasirinkti kitą (pavyzdžiui, biologijos) dalyką ar specializaciją (pavyzdžiui, so-

cialinio pedagogo). Baigęs tokias bakalauro studijas absolventas gaus dvigubą kvalifikacinį laipsnį: pagrindinės krypties (dalyko pedagogikos, chemijos) ir gretutinės krypties (biologijos ar socialinės pedagogikos) bakalauro laipsnį.

Tikėtina, kad įgijusieji dvigubą kvalifikaciją turės daugiau galimybių įsidarbinti. Ypač paklausūs gali būti dviejų artimų mokomųjų dalykų, taip pat pradinio ugdymo ir užsienio kalbos arba pradinio ugdymo ir socialinės pedagogikos specialistai.

Nuo ateinančių mokslo metų visos iki šiol teiktos pedagoginės kvalifikacijos – socialinio pedagogo, specialiojo pedagogo, auklėtojo ir kt. – suvienodinamos. Visiems asmenims, priimtiems 2012–2013 m. m. ir vėliau baigusiems bet kurią pedagogams rengti skirtą studijų programą ar atitinkamą programos modulį, suteikiama viena – pedagogo – kvalifikacija. Taigi asmenys, kartą įgiję pedagoginių ir psichologinių žinių, lengviau galės keisti ar įgyti kitą pedagoginę specializaciją.

Patvirtinta kvalifikacijos tobulinimo koncepcija: vaizdas iš trijų pusių

ŠMM praneša...

Praėjusį trečiadienį (05 30) švietimo ir mokslo ministras G.Steponavičius patvirtino daugiau nei trejus metus rengtą Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo koncepciją. Ji, anot rengėjų, turėtų suteikti reikšmingą postūmį pedagogo savarankiškumui bei iniciatyvai mokytis visą gyvenimą ir siekti geresnės ugdymo kokybės, aukštesnių mokinių rezultatų.

Naujoji koncepcija pripažįsta platų įvairių profesinio tobulėjimo galimybių spektrą: nuo individualaus mokymosi, kursų iki stažuotų Lietuvos ar užsienio švietimo įstaigose ir akademinių studijų. Kaip kvalifikacijos tobulinimo forma įteisinamas, t. y. bus vertinamas ir skatinamas, realiai vykstantis kolegialus dalijimasis patirtimi (metodinės grupės, dalykinės asociacijos, atviros pamokos ir pan.), mokytojo mokslinė bei viešoji ne-darbinė – kūrybinė, socialinė, visuomeninė – veikla.

Pedagogas turės teisę periodiškai gauti iki vienerių metų trukmės kvalifikacijos tobulinimo stažuotę, jos metu nepraras gaunamo atlyginimo. Kvalifikacijos tobulinimui priskiriamos ir aukštesnės pakopos arba kitos krypties pedagoginės studijos aukštojoje mokykloje.

Pagal koncepcijos nuostatas, kvalifikacijos tobulinimas turi nuosekliai pratęsti pedagogo rengimą aukštojoje mokykloje ir trukti visą profesinės veiklos laikotarpį. Ypač pabrėžiama visokeriopa pagalba trūkstantoms kompetencijoms įgyti pirmaisiais pedagoginio darbo metais.

Mokytojo kvalifikacijos tobulinimas, kaip ir dabar, bus finansuojamas iš valstybės biudžeto (mokinio krepšelio) ir kitų šaltinių. Mokytojui bus suteikta galimybė kooperuoti kelerių metų lėšas, valstybės skiriamas jo kvalifikacijai tobulinti. Dabar kvalifikacijos tobulinimo lėšos turi būti panaudojamos per metus.

Koncepcijoje numatyta, kad mokytojams kvalifikacijos tobulinimo klausimais galėtų patarti profesinio tobulinimosi konsultantas. Tai ne nauja pareigybė, šias funkcijas atliktų vienas specialiai parengtas kolega. Pedagogas iš anksto būtų informuojamas, kokia lėšų suma ir kokio pobūdžio kvalifikacijos tobulinimo veiklai jam skirta. Tai žinodamas mokytojas turės teisę pats rinktis kvalifikacijos tobulinimo priemones.

Iki rudens numatoma patvirtinti Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo koncepcijos įgyvendinimo dokumentus.

Zitos Šliogerienės nuotr.

Mokytojų streiko rezultatas

Reaguodama į naujos Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo koncepcijos patvirtinimą, Lietuvos švietimo profesinė sąjunga (LŠPS) išplatino pranešimą, kuriame teigia, jog tai, kad patvirtinta gerokai pasikeitusi koncepcija, – mokytojų streiko rezultatas. Profesinė sąjunga konstatuoja: vienas iš pedagogų išpėjamojo streiko reikalavimų – šio dokumento netvirtinti be suderinimo su darbuotojų atstovais – buvo pilnai įvykdytas.

„Lietuvos švietimo profesinės sąjungos bei kitų organizacijų atstovams per tris derybinius susitikimus su švietimo ir mokslo ministerijos specialistais bei koncepcijos autoriais pavyko pasiekti, kad mokytojų kvalifikacijos kėlimas nebūtų mechaniškai siejamas su atestacija, nušalyje paliekant tiesioginio mokytojo darbo kokybės vertinimą. Galutiniam koncepcijos variante į pirmą vietą iškeltas individualus pedagogo poreikis kelti kvalifikaciją, kuris turi būti derinamas su mokyklos bei šalies poreikiais. Darbuotojų atstovų reikalavimu buvo pakoreguotas ir kvalifikacijos tobulinimo konsultanto vaidmuo, paliekant jam tik patariamąsias funkcijas.

Vienintelis dalykas, dėl kurio ministerijos valdininkai niekaip nenorėjo nusi-

leisti, tai sumanymas kvalifikacijos kėlimo veiklą vertinti formalizuotai, t. y. skaičiuoti ne tik kursuose išbūtas dienas ar aukštojoje mokykloje gautus akademinius kreditus, bet pasitelkus taškus, bandyti aprėpti labai plačią mokytojo veiklą keliant savo kvalifikaciją. Toks sumanymas, anot Lietuvos švietimo profesinės sąjungos ekspertų, demonstruoja valstybės nepasitikėjimą mokytoju ir sukuria papildomas prielaidas popierizmo didinimui mokyklose“, – rašoma LŠPS pranešime.

LŠPS teigia aktyviai dalyvausianti ruošiant koncepcijos įgyvendinimo dokumentus, kuriuos, anot ŠMM pranešimo spaudai, planuojama parengti iki rudens. Tiesa, profesinė sąjunga išreiškia dideles abejones dėl tokios skubos tikslingumo. Pirmiausia, LŠPS manymu, per kelis vasaros mėnesius neįmanoma ruošiamų teisės aktų projektų apsvastyti su mokytojų bendruomene. Antra, koncepcijos įgyvendinimas pareikalautų milžiniškų lėšų, kurių nėra ne tik skurdžiam šiuo metų švietimo biudžetui, bet ir nesimato galimybės gauti artimiausiais metais.

„O bandymai šioje koncepcijoje numatytas kvalifikacijos kėlimo veiklas įgyvendinti neskiriant papildomo finansavimo tik demonstruoja ministerijos vadovų nesusigaudymą dabarties švietimo sistemos realyose“, – teigiama LŠPS pranešime.

Vox populi

Su pastaruoju LŠPS teiginiu, t. y. prielaida, jog „bandymai šioje koncepcijoje numatytas kvalifikacijos kėlimo veiklas įgyvendinti neskiriant papildomo finansavimo tik demonstruoja ministerijos vadovų nesusigaudymą dabarties švietimo sistemos realyose“, plačiosios pedagogų masės, regis, pasiginčytų.

Kaip galima spręsti iš interneto komentarų prie ŠMM informacijos apie koncepcijos patvirtinimą (*delfi.lt*), mokytojai nemano, kad valdžia „nesusigauoda realyose“. Net, atrodytų, mano priešingai – kad valdžia labai gerai susigauoda...

- „Taigi, Europos pinigėliai ateina... Aukštosios mokyklos laukia (aišku, tik „savos“), kol reikės seminarus organizuoti. Jau sutarta.“
- „Anekdota, o ne koncepcija. Niekam nereikalinga, išskyrus kokioms nors švogerių-liberalų „mokymo“ kontoroms.“
- „Topas – specialistas, kuris numatys, kur ir už kiek pedagogas tobulinsis. Pinigėliai vėl išplauks už konsultantų ruošimą.“

• „Tiem, kam dar neaišku. Yra pristeigta įvairiausių institucijų, į jas susodinti savi žmonės ir prisidengus įvairiais seminarais ir kvalifikacijų kėlimais yra plaunamos milžiniškos biudžeto lėšos.“

O čia štai keli realios padėties paliudijimai...

• „Čia apie Lietuvą? Nes kai aš kelis kartus šiemet ketinau į kursus registruotis, man buvo pasakyta – mokykla lėšų neturi kvalifikacijos tobulinimui, jei nori, mokėkis pati...“

• „Gyvenu rajone, nuo Vilniaus 150 km, labai norėjau sudalyvauti keliuose kursuose Vilniuje. Tačiau mokyklos direktorė pasakė, kad turėsiu važiuoti už savo pinigėlius, už kursus susimokėti 80 Lt. Pinigėlių nėra. O kur dar kelionės pinigai pirmyn ir atgal. Na, negaliu sau leisti tokios prabangos nors tu ką, Steponavičiaus.“

Kiek žinau, nuo kitų mokslo metų vėl (bent jau pas mus) bus mažinamas atlyginimas, nors nežinau, kur dar galima mažinti, juk dirbame jau už patį mažiausią koeficientą. Labai noriu mokytis visą gyvenimą, gauti kuo daugiau žinių, kad galėčiau kuo įdomiau vesti pamokas savo vaikams, bet... tenka naudotis miesto biblioteka ir internetu. Štai mano (dar man kol kas įkandamos) švietimosi vietos.“

„Dialogo“ inf.

EGZAMINAI

„Dialogo“ archyvo nuotr.

S.Zybartas: „Rimtesnių nesusipratimų neužfiksuota“

„Kaip vertinate šių metų egzaminų sesiją? Ar viskas sklandu, ar buvo kokių nors netikėtumų?“ – paklausė „Dialogas“ Nacionalinio egzaminų centro (NEC).

Redakcijai atsakė NEC direktorius Saulius ZYBARTAS:

Sesija dar tik įpusėjo, todėl apibendrinimus apie visą sesiją daryti dar kiek anksti. Jau įvyko septyni iš trylikos pagrindinės sesijos valstybinių brandos egzaminų (dabar (06 06) prasidėjo aštuntasis – matematikos) ir keturi iš devynių mokyklinių egzaminų. Taip pat – visi dešimtokų privalomieji pasiekimų patikrinimai.

Iš šiuo metu turimų duomenų galima būtų teigti, kad visi iki šiol vykdyti egzaminai praėjo gana sklandžiai. Rimtesnių nesusipratimų neužfiksuota. Kaip ir kasmet pasitaikę smulkesni pavieniai atvejai, kaip antai pamirštas dokumentas, sunegalavimas egzaminu metu, išspręsti darbo tvarka mokinių naudai su mokyklų ir savivaldybių administracijų pagalba. Na, o kandidatas, įsinešęs mobilųjį telefoną, kaip visada yra šalinamas. Deja, tokių atvejų pasitaikė ir šiemet, tačiau plačiau jų nenorėčiau komentuoti.

Mokytojų darbo apmokėjimas: laisvės nepadaugėjo

▷ Atkelta iš 1 p.

Be derinimų – nė žingsnio

Per ketverius kadencijos metus pagrindinį šalies mokytojų atlyginimus reglamentuojantį dokumentą ministras keitė keletą kartų. Pirmiausia buvo įvestos tarifinių atlygių koeficientų „šakutės“. Nors 2009 m. išleistame ministro įsakyme teigta, jog taip įgyvendinama mokyklų savarankiškumą žadanti Vyriausybės programos nuostata, tikrieji tikslai buvo kiti. Juos tuo metu „Dialogui“ atskleidė švietimo ir mokslo viceministras Vaidas Bacys. Pasak jo, reikėjo įvertinti skirtumą tarp mokytojų darbo didelėse ir mažose klasėse, pedagogų atlyginimus priderinti prie darbo užmokesčio fondo ir paskatinti socialinį dialogą tarp mokytojų ir švietimo įstaigų administracijų. Kitaip tariant, pakeitimus diktavo finansiniai motyvai. Apie tikslą didinti mokyklų savarankiškumą V.Bacys nė neužsiminė.

Griežtos reglamentacijos nesumažino ir pernai pakeistas pedagogų darbo apmokėjimo tvarkos aprašas. Jam įsigaliojus mokyklų vadovai buvo priversti derinti su darbuotojų atstovais kone kiekvieną savo krustelėjimą. Profesinės sąjungos pritarimą mokyklų vadovai turi gauti nustatydami mokytojųams tarifinio atlygio koeficientus, skirdami įvairius tarifinio atlygio priedus bei valandų skaičių už vadovavimą klasei, tarifikuodami papildomas valandas, nurodydami per tas valandas atliktinus darbus ir pan. O juk žadėta, kad tokius veiksmus direktoriai atliks vadovaudamiesi mokyklos tarybos, o ne ministerijos patvirtinta tvarka.

Reglamentų nemažėja

Švietimo ir mokslo ministro sudaryta darbo grupė baigia rengti dar vieną aprašo pakeitimo projektą. „Visą laiką buvo iš esmės tuščiai kalbama apie du dalykus: pasiūlymus, kurių įgyvendinimas reikalauja

Zitos Štogerienės nuotr.

papildomų lėšų, todėl jų įgyvendinti niekas net nesiruošia, bei apie viską, bet tik ne apie aprašą ir darbo apmokėjimą“, – „Dialogui“ sako darbo grupėje dirbęs Lietuvos švietimo profesinės sąjungos (LŠPS) pirmininkas Audrius Jurgelevičius. Pasak jo, konstruktyviai buvo dirbama tik dviejuose paskutiniuose posėdžiuose. Lietuvos mokytojų profesinės sąjungos (LMPS) pirmininkės Jūratės Voloskevičienės teigimu, paskutiniuose darbo grupės posėdžiuose buvo aptariami ŠMM siūlymai.

„Dialogo“ žiniomis, ministerijos atstovai pasiūlė numatyti valandas už socialinio ir gamtamokslinio ugdymo dalykų sąsiuvinį tikrinimą; pamokoms pasiruošti skirti 4 val. vietoj ankstesnių 3,5; už papildomus darbus tarifikuoti nuo 0,5 iki 3,5 val. (vietoje ankstesnės 1–3 val. normos) bei dar kelis smulkesnius aprašo pataisymus. Siūly-

mų leisti mokykloms tokias darbo apmokėjimo detales nusistatyti savarankiškai ministerijos atstovai nepateikė.

Kadangi profesinių sąjungų atstovai ministerijos pasiūlymams iš esmės neprieštaravo, panašu, kad ministras tokius aprašo pakeitimus patvirtins.

Rinkėjų valia ar profsąjungų nuomonė?

ŠMM vadovybės pastangas tobulinti mokytojų darbo apmokėjimą pasitelkus didelį būrį socialinių partnerių būtų galima sveikinti. Trukdo viena „smulkmena“ – programinis Vyriausybės įsipareigojimas leisti tai daryti pačioms mokykloms. Juk už tokias kelių valdančiųjų partijų nuostatas 2008-aisiais balsavo jas į valdžią delegavę rinkėjai. Juk tokie įsipareigojimai vėliau buvo perkelti į Vyriausybės programą ir pa-

tvirtinti Seimo. Tačiau nepaisant šių demokratijos procedūrų, pedagogų darbo apmokėjimo tvarkos apraše laisvės nepadaugėjo.

Nesunku suprasti profesinės sąjungas, kurios džiaugiasi bendradarbiavimo su ministerija vaisiais, – griežtas centralizuotas reglamentavimas, o ne neapibrėžta laisvė joms yra didelė vertybė. Tačiau atspėti, kas trukdo ministerijai vykdyti Vyriausybės programą, nėra taip lengva. Nejaugi valdžią gavę liberalai nusprendė, kad Lietuvos mokykla didesnei laisvei dar nesubrendusi? O gal už griežtą reglamentavimą pasisakančių profesinių sąjungų nuomonė liberalams tapo svarbesnė už rinkėjų valią?

Daugiau laisvės mokykloms žadėję politikai dar gali pasiaiškinti – rinkimai į Seimą spalio 14 d.

Vytautas STRAZDAS,
„Dialogo“ apžvalgininkas

Kas vadovauja LŠDPS?

Lietuvos švietimo darbuotojų profesinė sąjunga (LŠDPS) galėtų būti įrašyta į Lietuvos rekordų knygą kaip ilgiausiai vieną pavadinimą ir pirmininką išsaugojusi visuomeninė organizacija. Vargu ar surastume Lietuvoje kitą organizaciją, kuri šiais permainingais laikais savo vardui ir vadovui būtų buvusi taip ištikima – ilgiau negu du dešimtmečius.

Tačiau į klausimą, kas šiuo metu vadovauja LŠDPS, atsakyti ne taip jau ir paprasta.

Klaipėdiškiai: pirmininkas – E.Jesinas

LŠDPS priklausančio Žemaitijos regiono Klaipėdos r. susivienijimo pirmininkų taryba gegužės pabaigoje vykusiam išplėstiniam posėdyje priėmė kiek netikėtą nutarimą. Jis paviešino dar kelias šią profesinę sąjungą jau senokai draskančio konflikto aplinkybes.

Klaipėdos r. pedagogų atstovai pareiškė, kad laikosi LŠDPS įstatų ir yra įsitikinę, kad pernai balandį įvykęs neeilinis LŠDPS suvažiavimas buvo sušauktas teisėtai, todėl LŠDPS pirmininku pripažįsta suvažiavime juo išrinktąjį Eugenijų Jesiną. Be to, klaipėdiškiai nutarė ir toliau nedalyvauti LŠDPS koordinavimo tarybos posėdžiuose ir nario mokestį pervesti į Žemaitijos regiono susivienijimo sąskaitą. Susivienijimo vadovai pareiškė, kad nepritaria ir smerkia LŠDPS pirmininko Alekso Bružo ir atstovo viešiesiems ryšiams Valdo Vižinio veiksmus, kurie, anot klaipėdiškių, šmeižia ir pateikia melagingus faktus apie Žemaitijos susivienijimo veiklą, asmeniškai E.Jesiną, Laimą Juknienę, Zofiją Jesinienę, Vitalijų Baltutį, Judytą Čejauskienę.

Lsdps.lt: pirmininku pasiskelbė

Klaipėdos r. pedagogų atstovai taip pat konstatuoja, jog „LŠDPS interneto svetainė www.lsdps.lt nuolat dezinformuoja jos lankytojus ir naikina nepatinkančius komentarus“. Pastaruosius savo teiginius pirmininkų taryba grindžia neseniai LŠDPS svetainėje paskelbtu atsiliėpimu į „Respublikoje“ publikuotą (05 21) straipsnį „Švietimo profsąjungos pinigai – mįslė prokurorams“.

„Dialogas“ primena, jog LŠDPS vardu parašyto atsiliėpimo autoriai neslepia, kad juos labiausiai suerzino komentarai, kuriuos dienraščio žurnalistei pateikė E.Jesinas.

LŠDPS atsiliėpime rašoma: „Šis straipsnis – dar viena pašalinto iš LŠDPS pavaduotojų E.Jesino išpuolio prieš LŠDPS forma. Galime liūdnei pajuokauti, kad „nusikalstamos“ LŠDPS pirmininko veiklos paieška E.Jesinui, L.Juknienei, dar keliems buvusiems LŠDPS asmenims jau yra tapusi gyvenimo būdu. Dėl šio interviu, jau peržengusio visas įmanomas pado-
raus elgesio ribas, LŠDPS ruošia ieškinį dėl šmeižto ir platin-
tos informacijos paneigimo.“ Atsiliėpimo autorius taip pat tikina: „...paskelbęs save LŠDPS pirmininku E.Jesinas yra vi-

siškai praradęs autoritetą LŠDPS viduje. Manome, jog vieša LŠDPS kompromitacija bandoma ne tik didinti konfrontaciją LŠDPS viduje, bet ir slėpti vis gilėjančias mokytojų profsąjunginio judėjimo problemas pačiame Žemaitijos regione.“

„Tikėtis iš šio asmens konstruktyvių konflikto sprendimų LŠDPS nesitiki, todėl nepripažinto LŠDPS pirmininko E.Jesino išpuoliai, tikėtina, kartosis ir toliau. Apgailestaujame dėl šio buvusio organizacijos lyderio diskredituojančių visą mokytojų profsąjunginį judėjimą veiksmų“, – baigia atsiliėpimą jo autoriai.

Teismai dar nesibaigė

Klaipėdos r. susivienijimo pirmininkų tarybos nutarime sakoma, kad LŠDPS svetainėje publikuojamas atsiliėpimas skleidžia melą ir patyčias. Pasak tarybos, LŠDPS pirmininku E.Jesinas savęs nepasiskelbė, o buvo išrinktas neeilinio suvažiavimo delegatų.

Pedagogų atstovai neigia ir kitus LŠDPS atsiliėpime E.Jesinui metamus kaltinimus.

Vis dėlto kai kurios nutarimo detalės „Dialogui“ buvo neaiškios. Pavyzdžiui, nutarime teigiama, kad LŠDPS pirmininku klaipėdiškiai pripažįsta suvažiavime pirmininku išrinktąjį E.Jesiną, tačiau tekste minimas A.Bružas ir toliau tituluojamas LŠDPS pirmininku.

„Taip mes parašėme dėl teisinių niuansų“, – „Dialogui“ sakė LŠDPS Žemaitijos regiono Klaipėdos r. susivienijimo pirmininkė Birutė Vaičiukauskienė. Pasak jos, teismai dėl neeilinio LŠDPS suvažiavimo teisėtumo dar nesibaigė, todėl ir įrašai apie LŠDPS vadovų pasikeitimą Registrų centre vis dar nepadaryti.

„Dialogo“ inf.

Gali nebūti nelaimingas!

Visi norime būti laimingi. Tačiau kaip tokiems tapti, o tapus – kuo ilgiau tokiems išlikti, – nelengvi klausimai. Juolab kad ir pats laimės sąvokos turinys – gana efemeriškas, individualus, kintantis...

Tačiau galima pamėginti eiti aplinkiniu keliu – suvokti, kaip tampama nelaimingu, o tada pasistengti tais takais nebevaikščioti.

Taigi kokie tie takai, vedantys į būseną, nusakomą trumpai: „Jaučiuosi nelaimingas.“

Kai kurie psichologai tokių takų – elgesio ir pasaulio matymo tendencijų – išskiria 7.

1. Tobulumo siekimas

Jeigu esate perfekcionistas, jums viskas visada sudėtinga. Tokiam žmogui labai nelengva pasiekti laimės būseną, nes jam net pats laimės siekimo būdas turi būti tobulas. Perfekcionistas nuolat mato, jog kas nors ką nors daro, moka arba turi geriau nei jis. Laimės akimirka toks žmogus patiria labai retai ir labai trumpai – tik tada, kai pajunta ką nors atlikęs idealiai, nepriekaištingai. Bet ši pasitenkinimo būseną trunka tik iki tol, kol jis pamato, jog kažkas tai atliko ar geba atlikti geriau, arba iki jį pavilioja nauji tobulumo iššūkiai.

2. Bendravimas su žmonėmis, kurie nuolat kuo nors nepatenkinti

Žmogus – socialinė būtybė. Retam iš mūsų pavyksta nuo visų atsiriboti ir gyventi atsiskyrus, tik pačiam su savim, nieko neklausant ir nepaisant. O tie, su kuo bendraujame, mus veikia gana smarkiai, net jeigu mums taip neatrodo.

Kaip gali jaustis laimingas, jeigu žmonės aplink tave nuolat tvirtina, kad gyventi yra baisiai sunku, kad gyvenimas didžiąja dalimi yra žiaurus, juodas ir neteisingas? Viena, jeigu tokie vertinimai išsako mi konkrečios situacijos atžvilgiu, kita – kai tai yra nuolatinis vyraujantis santykis su pasauliu ir viskuo, kas jame pasireiškia. Tokių pašnekovų geriau vengti ir jų skleidžiamo informacinio triukšmo neišsileisti į savo girdėjimo lauką.

Na, o jeigu tai mūsų vidinis balsas – teks gerokai padirbėti su savim.

3. Nuolatinis galvojimas apie praeitį ir ateitį

Taisyklę „čia ir dabar“ žino bemaž visi. Be paliovos šokinėdami mintimis į praeitį ir ateitį, prarandame paties svarbiausio – dabarties – momento jautimą. Mus paprastai įtraukia ir įsuka kokie nors neigiami prisiminimai arba nuogastavimai dėl ateities (mūsų galvojimas tuomet primena savo uodegą gaudantį šunį). Dažniausiai vis gromuliuojame mintis apie tai, kodėl mums tas ar kitas nepasisekė, kodėl su mumis tas ar kitas „piliotis“ taip negerai pasielgė, kodėl mūsų neišvertino, nepastebėjo, nepakvietė, mums nepasiūlė ir pan. Senos arba neseniai patirtos nuoskaudos ir nesėkmės be ceremonijų užvaldo mūsų dabarties momentą, atimdamos iš mūsų galimybę „čia ir dabar“ jaustis laimingiems. Juk kaip gali jaustis laimingas, nuolat analizuodamas nesėkmes?!

Viskam savas laikas: truputuką paliūdėjome, paanalizavome – ir viskas, – pirmyn!

4. Savęs ir savo gyvenimo lyginimas su kitais ir jų gyvenimais

Kito gyvenime visada kas nors geriau, net jei kitais požiūriais to „kito“ gyvenimas kur kas sunkesnis ir nelaimingesnis. Apskritai įprotis nuolat save su kuo nors lyginti nėra geras. Ir kuo dažniau mes sau konstatuojame savo asmeninių savybių ar padėties pranašumą, tuo skaudžiau kenčiame pamatę kito didesnę sėkmę.

Įprotis lyginti save su kitais kartais pasiekia neįtikėtiną mastą – dairomasi ir lyginama nuolat, visiškai to nesuvokiant. O nuolat lyginant, visada randama sėkmingesnių. Nes jau pats faktas, kad turime tokį pomėgį, rodo, jog nesame visiškai tikri dėl savo laimingumo. Taip mūsų savivertė netruks nukristi žemiau grindjuostės. Tuomet draugų praradimas ir vizitas pas psichoterapeutą – mūsų artimiausia ateitis.

5. Įprotis dėmesį sutelkti į neigiamybes

Na, norint gyvai patirti šią įprotinę tendenciją, toli eiti tikrai nereikia (ji, be kita ko, artima antruoju numeriu šioje klasifikacijoje pažymėtajai – „bendravimui su žmonėmis, kurie nuolat kuo nors nepatenkinti“) – tereikia gyventi ir dirbti (jeigu pasiseka turėti darbą) mūsų visuomenėje, žiūrėti TV, sekti politikų žaidimus, mėginti tvarkingai mokėti mokesčius, maitintis ne subtiliąja gyvybine energija, o prekybos centrų siūlomu asortimentu, kartkartėmis ligos prispirtiems kreiptis į mūsų sveikatinimo įstaigas ir pan.

6. Priklausomybė nuo aplinkinių nuomonės

Prieš ko nors imdamiesi dažnas susimąstome: „O ką žmonės pagalvos (pasakys)?“ Mums atrodo, kad esame kai kurių žmonių dėmesio centre ir pamėginę vienaip ar kitaip pažeisti standartinio elgesio ribas kaipmat paleisime pasmerkimo mechanizmą. Jeigu ir pamėginame padaryti ką nors naujo arba kitaip, darome tai paslapčiomis nuo visuomenės ar bent jau artimiausios bendruomenės.

Mums gali atrodyti, kad neigiamos aplinkinių reakcijos priežastis esame būtent mes, ir mums nė į galvą neateina, kad galbūt tiems žmonėms tiesiog labai sunkus metas, gal jie turi sveikatos problemų, rūpesčių šeimoje ar kitų bėdų. Gyventi nuolat dirščiojant per petį, kas ką pagalvos, labai sunku ir tai stabdo asmeninį augimą. O jeigu tai trukdo augti, vadinasi, trukdo ir jaustis laimingam.

7. Gyvenimo komplikavimas

Gyvenimas – labai įdomus ir sudėtingas reiškinys. Tačiau įdomiausia tai, jog absoliučią daugumą keblumų, „neįveikiamų“ kliūčių ir „neišsprendžiamų problemų“ mes susikuriame patys.

KAŠ SU TUO DARYTI?

● Sąmoningai stengtis suvokti ir pažaboti savo perfekcionizmą: tobulumas – sąlygiška ir beribė kategorija, ir visai nebūtina save nukankinti tarsi žaltvykslės vaikantis šitos mistinės kokybės – tobulo tvarkos, didžiausių darbų atlikimo tempų, idealaus kitų vertinimo ir t. t. Tai nereiškia, jog būtina nuleisti gyvenimo ir darbų kokybės kartelę. Tai tereiškia, kad, kaskart užsidedus eiline kokio nors tobu-

lo plano tobulo įgyvendinimo tobula idėja, vertėtų ramiai įvertinti būsimas investicijas – laiko (ir dalykų, kuriems jis galėtų būti skirtas), sveikatos, energijos, pinigų... – ir galimą „pelną“. Na, jeigu nepavyksta įsivertinti prieš imantis tobulo sumanymo, galima tai atlikti – ar net sistemingai atlikinėti – ir procese.

● Atsiriboti nuo nuolatinių neigiamos informacijos nešiotojų ir daugiau bendrauti su pozityviai, šviesiai mąstančiais žmonėmis.

● Išmokyti dalykus „paleisti“.

● Liautis nuolat save lyginti su kitais; jeigu įprotis lyginti vis dėlto labai galingas, „persiorientuoti“ – imti lyginti save šiandieninį su savim vakarykščiu.

● Kryptingai mėginti visur įžvelgti kuo daugiau teigiamų dalykų, net ir smulkmenose.

● Nebesidairyti į kitų nuomones, stengtis augti ir plėsti savo suvokimo ribas.

● Nekomplikuoti savo ir aplinkinių gyvenimo – orientuotis į paprastumą, pradedant kad ir nuo paprasto apsisvalymo išmetant šlamštą iš namų (o podraug ir iš galvos). Stengtis vengti konfliktų, mėgautis kiekviena savo gyvenimo akimirka, kvėpuoti pilna krūtine ir nepraleisti progos iš širdies nusišypsoti.

Ir dar vertėtų liautis dėjus pastangas nuolat viską kontroliuoti – gyvenimas tiesiog vyksta, teka tarsi upė. Žinoma, galima iš pastutiniųjų mėginti plaukti prieš srovę, kabinintis povandeninių akmenų mėginant sustoti ir visam tam išseikvoti begalę jėgų stengiantis palaikyti iliuziją, kad mes valdome situaciją ir visada žinome, kokia ji turi būti.

Tačiau yra ir kita galimybė – atsiduoti gyvenimo tėkmei ir mėgautis – ja, pro akis praplaukiančiais vaizdais ir skambančiais garsais, bendrakeiviais, dangumi, saule virš galvos ir visišku aiškumu, kad, nepriklausomai nuo to, priešinamės mes tėkmei ar jai atsiduodame, upė mus nuneš ten, kur reikia.

Kaip manote, kuriuo atveju mūsų būseną labiau panėsės į laimę?

Parengė **Lizeta LOZURAITYTĖ**

Zitos Šliogerienės nuotr.

KLAUSIATE? ATSAKOME!

Kurį išrinktąjį pasirinkti?

Kaip mokyklos direktoriui sumažinti darbuotojų skaičių, kai bent keli atleistini asmenys yra išrinkti į darbuotojų atstovaujamuosius organus?

Vadovaujantis Darbo kodekso (DK) 135 str. 1 dalies 6 punktu, kai dėl ekonominių ar technologinių priežasčių arba dėl darbovietės struktūrinių pertvarkymų mažinamas darbuotojų skaičius, pirmenybės teisę būti palikti dirbti turi į darbuotojų atstovaujamuosius organus išrinkti asmenys. DK 135 str. 2 dalis nurodo, kad minėti darbuotojai turi pirmenybės teisę likti darbe ir tuomet, kai jų kvalifikacija yra žemesnė už kitų tos pačios specialybės darbuotojų.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija yra išaiškinusi (civilinė byla Nr. 3K-3-162/2012), jog tokia įstatymo nuostata reiškia, kad kai mažinamas darbuotojų skaičius, į darbuotojų atstovaujamuosius organus išrinkti, o taip pat toje darbovietėje sužaloti arba profesine liga susirgę asmenys turi absoliučią pirmenybės teisę, palyginti su kitais darbuotojais, būti palikti darbe. Kai tokią teisę turi (tarpusavyje konkuruoja) du ar daugiau darbuotojų, kurių kvalifikacija viena, darbdavys pasirenka, su kuriuo iš darbuotojų nutraukti darbo sutartį.

Pažymėtina, jog, prieš nutraukdamas į darbuotojų atstovaujamuosius organus išrinkto asmens darbo sutartį, darbdavys turi gauti profesinės sąjungos sutikimą bei įstatymo nustatyta tvarka įspėti jį dėl darbo sutarties nutraukimo.

Su kuo konsultuotis, kai nėra darbuotojų atstovo?

Su kuo direktorius turi konsultuotis dėl grupės darbuotojų atleidimo iš darbo, kai mokykloje nėra nei profesinės sąjungos, nei darbo tarybos? Ar privalu tokiu atveju įkurti darbo tarybą?

Darbo kodekso (DK) 130¹ str. 4 dalis numato, kad darbo sutartis negali būti nutraukiama pažeidus pareigą pranešti teritorinei darbo biržai apie numatomą grupės darbuotojų atleidimą ar pareigą konsultuotis su darbuotojų atstovais.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija išaiškino (civilinė byla Nr. 3K-3-198/2012), jog tais atvejais, kai įstaigoje nėra darbuotojų atstovų, galinčių pagal įstatymą atstovauti darbuotojams bei ginti jų teises ir interesus prieš darbdavį, darbdavys įstatymu jam nustatytą pareigą prieš numatomą grupės darbuotojų atleidimą (taip pat ir dėl įmonės reorganizavimo) konsultuotis su darbuotojų atstovais gali įvykdyti apie savo ketinamus priimti sprendimus – jų datą, priežastis, teisinius ir ekonominius padarinius bei dėl darbuotojų numatytas priemones – informuodamas darbuotojus ir konsultuodamasis iš anksto tiesiogiai arba visuotiniame darbuotojų susirinkime.

Pažymėtina, kad įpareigojimo darbdaviui skelbti darbo tarybos rinkimus nesant atitinkamo darbuotojų pasirašyto prašymo ar siūlymo įstatymai nenumato.

Ar mokės ir dvi išeitines išmokas?

Pensinio amžiaus sulaukiau dirbdamas mokytoju dviejose mokyklose: vienoje pagrindinėse, kitoje antraeilėse pareigose. Ar daugiau dvi išeitines išmokas, jei darbo sutartis pagal Darbo kodekso 127 str. 2 dalį savo pareiškimu nutraukčiau abiejose darbovietėse?

Vadovaujantis Darbo kodekso (DK) 127 str. 2 dalimi, darbuotojas turi teisę nutraukti neterminuotą darbo sutartį, apie tai raštu įspėjęs darbdavį ne vėliau kaip prieš 14 darbo dienų, jeigu jis įgijo teisę į visą senatvės pensiją dirbdamas toje įmonėje, įstaigoje, organizacijoje. Darbo sutartis tokiais atvejais turi būti nutraukiama nuo darbuotojo prašyme nurodytos dienos.

DK 140 str. 3 dalis numato, kad, nutraukus darbo sutartį 127 str. 2 dalies atvejais, darbuotojui išmokama jo dviejų mėnesių vidutinio darbo užmokesčio dydžio išeitinė išmoka, jeigu įstatymai ar kolektyvinės sutartys nenustato kitaip.

Tokios įstatymo nuostatos leidžia teigti, kad, nutraukus darbo sutartį pagal DK 127 str. 2 dalį dviejose darbovietėse, turi būti išmokamos ir dvi išeitinės išmokos.

Kaip nutraukti darbo sutartį dėl antraeilių pareigų?

Mokyklos direktorė paskelbė, kad nuo kitų mokslo metų nutrauks darbo sutartis su keliais antraeilėse pareigose dirbančiais mokytojais. Kokios darbo sutarčių nutraukimo tvarkos direktorė privalo laikytis?

Nutraukdamas darbo sutartį dėl antraeilių pareigų darbdavys privalo vadovautis tomis pačiomis Darbo kodekso (DK) nuostatomis, kaip ir pagrindinės darbo sutarties nutraukimo atveju. Kitaip tariant, direktorė privalo vadovautis DK 130 str., kuris nurodo, kad darbdavys turi teisę nutraukti darbo sutartį raštu pasirašytinai įspėjęs darbuotoją prieš du mėnesius. Darbuotojai, nurodyti DK 129 str. 4 dalyje, apie atleidimą iš darbo turi būti įspėti ne vėliau kaip prieš keturis mėnesius. Įspėjime apie darbo sutarties nutraukimą turi būti nurodyta: atleidimo iš darbo priežastis ir aplinkybės, kuriomis motyvuojamas darbo sutarties nutraukimas; atleidimo iš darbo data; atsiskaitymo su atleidžiamu darbuotoju tvarka. Įspėjimo terminas pratęsiamas darbuotojo ligos ar atostogų laikui ar laikotarpiui nuo bylos iškėlimo iki teismo sprendimo įsiteisėjimo, kai įstatymų nustatyta tvarka ginčijamas atsisakymas duoti išankstinį sutikimą atleisti darbuotoją iš darbo. Jeigu darbuotojas atleidžiamas iš darbo nepasibaigus įspėjimo terminui, jo atleidimo iš darbo data perkeliama iki to laiko, kada turėjo pasibaigti įspėjimo terminas.

Parengė Vytautas STRAZDAS

PROJEKTAI

Spalvingas ir dainingas mosėdiškių pavasaris

Visą mėnesį Skuodo r. Mosėdžio vaikų lopšelyje-darželyje vykdytas meninis kūrybinis saviraiškos projektas „Mus jungia dailė, teatras, daina ir šokis“, – praneša „Dialogui“ auklėtoja **Laima Bernotienė**. Į projekto atidarymą atvyko ir mosėdiškiams nuotaikingą spektakliuką „Bremeno muzikantai“ padovanojo Ylakių vaikų lopšelio-darželio atstovai.

Pirmoji saviraiškos savaitė – „Judesio šalyje“ – buvo skirta vaikų fiziniui aktyvumui skatinti. Buvo organizuojamos sveikatingumo valandėlės, kurių metu vaikai klausėsi pasakojimų ir diskutavo apie sveiką mitybą, higienos normų laikymąsi, fizinę, psichinę bei emocinę sveikatą, žaidė smagius sportinius žaidimus. Pasiųkščiojimai ekologiniu takeliu po Mosėdį ne tik grūdino, bet turėjo ir svarią pažintinę vertę. Darželyje apsilankiusi Skuodo ligoninės bendrosios praktikos slaugytoja R.Kontrimienė vaikams papasakojo apie įvairias ligas ir kaip jų išvengti. Daug įspūdžių vaikams paliko ekskursija į Mosėdžio ambulatoriją, apsilankymas dantų gydytojo kabinete.

Antra saviraiškos savaitė – „Ant spalvotų svajonės sparnų“ – buvo skirta dailei. Sakoma, kad vaikai ir menininkai pasaulį

pažįsta tuo pačiu būdu – daugiau per jausmus ir emocijas. Vaiko piešinys atspindi, kaip mažylis supranta pasaulį ir kaip jame jaučiasi. Vaikai savo jausmų kalba individualiai ir grupelėmis eksperimentavo su įvairiomis dailės priemonėmis ir medžiagomis. Kūrė darbelius iš buitinių atliekų, lipdė iš plastilino, modelino. Lipdymas padeda lavinti smulkiąją motoriką, ugdo susikaupimą, moko siekti tikslo, ilgą darbo gamybos procesą ugdo valią ir kantrybę. Savaitės pabaigoje buvo surengta darbų paroda „Sveikas, pavasari!“.

Muzikos savaitė prasidėjo skambiu šūkiu „Keliaukim su muzikiniu traukinuku į žaliuojantį pavasarį“. Pagrindinis tikslas buvo sujungti įvairią muzikinę veiklą: dainą, šokį, supažindinti vaikus su muzikos instrumentais, suteikti progą patiems pamuzikuoti, pasiklausyti muzikos kūrinių. Tikrą koncertą projekto dalyviams surengė Mosėdžio gimnazijos auklėtiniai...

Projekto kulminacija tapo teatro savaitė „Lyg turėtum daug veidų“. Visi buvo pakviesti į vaikų spektakliuką „Sveikuolių miškas“. Tai graži pamokanti istorija apie tai, kaip svarbu sportuoti ir sveikai maitintis. Tėveliai taip pat paruošė staigmeną – suvaidino smagią pasakaitę „Trys paršiukai“.

Keliavo mobili mokslo kavinė

Kauno Veršvų vidurinės mokyklos direktorė **Jolanta Gulbinienė** parašė „Dialogui“ apie sėkmingai nuo rudens vykdytą „Šviesuvos“ projektą – „Mobili mokslo kavinė „Būk atviras! Būk sėkmingas! Būk matomas!“ (idėjos autorė dr. V.Šereikienė, projekto vadovai – asociacijos „Šviesuva“ prezidentas, UAB „Pirmas žingsnis“ direktorius A.Astrauskas ir Veršvų vidurinės mokyklos direktorė J.Gulbinienė).

Mokslo kavinės įkūrimo idėja – susieti mokslą, veiklumą ir verslumą. Projekto interesų kryptys – verslumas, veiklumas, inovacijos, socialinė žmogaus atsakomybė, mokslo reikšmė versle, studijos, savanorystė, sveika gyvensena. Mokslininkai, verslininkai, studentai, moksleiviai diskutavo, skaitė pranešimus, kitaip pristatinėjo įdomias temas. Projekto veikloje per 9 mėnesius da-

lyvavo 140 moksleivių iš septynių Kauno ir rajono mokyklų. Keliaujanti mokslo kavinė pusdieniui atsidarydavo vis kitur.

Baigiamajame renginyje (05 22) Kauno rotušėje projekto dalyviai, be kita ko, turėjo galimybę dar kartą išklausyti prof. habil. dr. R.Jucevičiaus minčių apie tai, kad verslus žmogus geba spręsti problemas, net nevardindamas jų problemomis. Beveik visos dalyvavusios verslo įmonės įsteigė moksleiviams nominacijas. Pažadėta galimybė dviem mokykloms apsilankyti sėkmingai dirbančiose modernių technologijų verslo įmonėse, surengti mokiniams mokymus, įsteigti daiktinius prizus. Visų projekte dalyvaujančių mokyklų komandos parengė puikius pasirodymus: vaidino verslo situaciją, sprendė, ką gyvenime galėtų pasirinkti, ir t. t.

Draugystė su kiškiu Hansu

Šiais mokslo metais Kelmės r. Tytuvėnų vaikų lopšelio-darželio priešmokyklinio ugdymo grupės vaikai dalyvavo Vilniaus Goethe's instituto organizuojamame projekte „Vokiečių kalba su Hans Hase. Priešmokyklinis ugdymas“. Užsiėmimus vaikams vedė Tytuvėnų gimnazijos vokiečių kalbos mokytoja Asta Urbonaitė. Projekte lopšelis-darželis dalyvauja jau antrus metus. Vokiečių kalbos vaikai mokėsi panašiai kaip gimtosios. „Mokytoja Asta su vaikais žaidė, dainavo, šoko, spalvino, mokėsi naujų žodžių. Pirštini- nė lėlė kiškis Hansas dalyvavo visose veiklose ir stengėsi, kad vaikams būtų smagu mokytis. Šie užsiėmimai vyko 2 kartus per savaitę. Goethe's institutas labai rūpinasi mokymosi medžiaga, atvykę į Lietuvą parodo vaikams spektaklį. Tai tęstinis projektas, jis bus tęsiamas ir pirmoje klasėje. Tėveliams labai patiko, kad vaikai gavo naujų žinių ir gebėjimų“, – rašo „Dialogui“ Tytuvėnų vaikų lopšelio-darželio priešmokyklinio ugdymo pedagogė **Rima Sivickienė** ir direktorės pavaduotoja ugdymui **Irena Levickienė**.

Supanašėjimas

Tvirtinama, kad žmogus ilgainiui supanašėja su savo šunimi.

Taip ir aktyvus partinis susitapatina su savo partija. Vienas, žiūrėk, orus kaip aviganis, kitas aršus kaip buldogas, trečias – mažukas, tačiau vis kiauksi...

Kęstutis MILIAUSKAS

Netiesa grįstos interpretacijos skaidrumo nepadidina

Zitos Šlogerienės nuotr.

Evaldas BAKONIS,
NMVA projekto metodininkas

Lietuvos mokytojų profesinės sąjungos (LMPS) vadovės Jūratės Voloskevičienės straipsnis apie konkursą į Jiezno gimnazijos direktoriaus pareigas („Dialogas“, Nr. 22), kaip ir pati išvada, kad jis „tapo neskaidriu farsu“, nenustebino. Būsimą rašinį autorė anonsavo tuoj pasibaigus atrankos komisijos posėdžiui. Liko tik laukti, kokiais gi argumentais J. Voloskevičienė pagrįs savo išvadą. Kadangi tame straipsnyje esu linksniuojamas net dažniau nei patys kandidatai į direktoriaus pareigas, nenorėčiau likti šios problemos nušvietimo nuošalėje. Juolab kad sunku nereaguoti į daugiau nei keistas – artėjančias prie melo – interpretacijas.

Proceso skaidrumas

Ne man spręsti, kodėl pagrindiniame konkurse į švietimo įstaigų vadovus vykdymo apraše nenumatytos stebėtojų dalyvavimo sąlygos bei teisės. Tačiau šiuo konkrečiu atveju komisija vieningai vadovavosi nuostata „Leidžiama tai, kas nedraudžiama“. Nė vienas komisijos narys nepareiškė abejonių dėl leidimo stebėtojo teisėmis posėdyje dalyvauti profesinių sąjungų atstovui. Todėl J. Voloskevičienė gavo galimybę stebėti procesą nuo pirmos iki paskutinės minutės. Sunku būtų tikėtis, jog neskaidriai veiklai susirinkę žmonės lengva ranka palaimintų jų darbo stebėjimą.

J. Voloskevičienė abejoja skaidrumu ir todėl, kad viena galima pretendente negavo teisės dalyvauti konkurse, nes „neva pavėlavo pateikti dokumentus“. LMPS lyderės vertinime žodelis „neva“ – vienas iš sąmoningos dezinformacijos pavyzdžių. Juk iš tikro abu minėtos gimnazijos atstovai vėlavo pateikti dokumentus. Ir ne vieną dieną. Konkurso organizatoriai – Prienų rajono savivaldybė – gal ir galėjo, pažeisdami nustatytas taisykles, priimti teigiamai įvertintos pretendentes dokumentus. Tačiau galima pasvarstyti ir apie tokio veiksmo padarinius šios kandidatės pergalės atveju. Laiku pateikę dokumentus, tačiau pralaimėję kandidatai turėtų visai pamatuotą juridinį pagrindą apskųsti konkurso rezultatus. Ar tada nekiltų triukšmas dėl procedūrinių pažeidimų? Ar nebūtų dar didesnis įtarinėjimo dėl skaidrumo stokos ir protekcijų?

Girdžiu, ne ką sako, o ką noriu girdėti...

Pačią pokalbio eigą J. Voloskevičienė pateikė irgi su tam tikromis keistos interpretacijos dozėmis. Lieka mįslė, kaip, sėdėdama prie pat į klausimus atsakinėjusio pretendento, ji sugebėjo išgirsti tik abstrakcijas. Įvairiai galima vertinti patį atsakymų teisingumą, tačiau negirdėti daugybės konkrečių pretendento vardijamų asmeninės patirties pavyzdžių galėjo tik nenorintis to girdėti.

Beje, J. Voloskevičienė savo rašinyje „pamiršo“ paminėti, kad sukėlęs įtarimų labai tikslus atsakymas į labai tikslų klausimą irgi turėjo tam tikrą kontekstą. Klausimo ir klausiančiojo galimo susitarimo atveju gal nebūtų reikėję tikslinti klausimo, klausti antrą kartą? Pirmu bandymu pretendentas nesuprato klausimo esmės...

Manipuliavimas dokumentais

J. Voloskevičienės įsivaizdavimu, atrankos komisijos sprendimą turėjęs nulemti jos taip „globotas“ daugelio

Jiezno gimnazijos mokytojų pasirašytas kreipimasis – atsisakymas dirbti laimėjus vienam iš kandidatų. LMPS lyderė tam raštui, remdamasi Konkurso tvarkos aprašo 14 punktu, dar suteikė tarsi juridinį svorį.

Taip, komisija galėtų įvertinti buvusių ir (ar) esamų darbdavių pateiktas pretendento charakteristikas. Tačiau Jiezno gimnazijos mokytojus pavadinti buvusiais ar esamais pretendento darbdaviais liežuvis neapsiverčia. Beje, net ir pasirašiusioji kreipimąsi atrankos komisijos narė nesugebėjo konkrečiai įvardyti rašte minimų pretendento nederamų darbo metodų.

Kita šio medalio pusė – J. Voloskevičienės melas. Anot jos, aš šį kreipimąsi įvertinau kaip spaudimą mane į konkursą delegavusiai įstaigai. Tenka pripažinti, kad šiame teiginyje tiesos tėra pusė. Taip, kreipimosi sakinių „Be to, sakome NE bet kokiems neskaidriems konkurso rezultatams“ aš iš tikro vertinau kaip spaudimą. Tik ne Nacionalinei mokyklų vertinimo agentūrai, kaip teigia autorė, bet susirinkusiems į atranką komisijos nariams. Nežinau, kaip kitus, tačiau mane žeidžia išankstinis kaltinimas neskaidrumu. Ypač turint karčios pralaimėjimų neskaidriuose konkursuose asmeninės patirties.

Vertinimai priklauso ir nuo vertintojų

Konkurso procesą įvertinus kaip neskaidrų, suinteresuotoms pusėms būtų realus pagrindas siekti jo rezultatų panaikinimo. Kadangi visiems aišku, kad procesinių pažeidimų nebūta, todėl niekas ir neginčijo jo rezultatų. Nors ir nežinodama tikrovės, tačiau remdamasi įsivaizduojamomis komisijos narių pozicijomis (kas balsavo už vieną kandidatą, o kas – už kitą), J. Voloskevičienė savo straipsnyje tarp balsavimo rezultatų ir neskaidrumo tarsi deda lygybės ženklą.

Tenka pripažinti, kad steriliai objektyvaus balsavimo tokiuose procesuose niekada pasiekti nepavyks. Komisija sudaryta iš įvairių pusių atstovų – švietimo įstaigos steigėjų, mokyklos bendruomenės, ŠMM, NMVA atstovų. Jie pagal aiškius kriterijus savo bendru sprendimu bando rasti visiems priimtina kandidatą. Juk neuostabu, kad švietimo įstaigos steigėjas, kaip ir dauguma darbdavių, dažniau bus linkęs pasirinkti turintį patirties kandidatą. Lygiai taip pat nuostabos nekels ir tai, kad mokiniai, pedagogai palankiau žiūrės į „saviškį“ – apie ugdymo proceso tobulinimą plačiau kalbantį kan-

didatą. Tam ir yra numatyta pusiausvyra tarp komisijoje esančių steigėjų ir mokyklos bendruomenės atstovų. J. Voloskevičienė užsispyrusiai šios realiai egzistuojančios pusiausvyros nenori pamatyti ten, kur net didelių matematikos gebėjimų nereikia. O tai, jog vienas iš mokyklos bendruomenės atstovų į pasirinkimą pažiūrėjo panašiai kaip steigėjai, dar neleidžia mesti šešėlio visam procesui. Mokyklos bendruomenės atstovus išrenka mokyklos taryba, o ne steigėjas.

Komisijos nariai – žmonės, turintys savas pozicijas, savas vertybių sistemas. Todėl pretendento prisipažinimą apie praeities nuodėmes, o taip pat būdo neigiamų savybių deklaravimą galima vertinti įvairiai. Vieniems tai gali būti pakankamas argumentas padaryti išvadą apie vertinamojo atvirumą, sąžiningumą. Kitiems toks prisipažinimas gali sustiprinti neigiamą nuomonę apie jį.

Vieniems kalbos dovana pasižyminčio žmogaus gebėjimas aiškiai dėstyti mintis atrodo itin teigiamas bruožas. O gilesniems filologijos specialistams pasitaikančios kalbos kultūros klaidos gali užtemdyti visą gražų įspūdį.

Paminėti du konkretūs pavyzdžiai – tik nedidelė galimų skirtingų vertinimų iliustracija. Yra ir daugiau vertinimo subjektyvumą lemiančių veiksnių – subtilesnių. Pavyzdžiui, vieniems pretendentas gali stereotipiškai atrodyti pranašesnis dėl savo priklausymo vyriškai žmonijos daliai. Kitiems įspūdį gali daryti tai, jog pretendente yra, ko gero, geriausio šiuo metu Lietuvos futbolininko mama.

Tad nieko nuostabaus, kad vertinimai pagal vienodus kriterijus gali turėti tam tikrų subjektyvių atspalvių. Svarbu nesielti taip, kaip padarė LMPS vadovė savo straipsnyje, – ne demonstruoti neslepiamą „prieš“, bet ieškoti argumentų pagrįsti pozicijai „už“.

Ir paskutinis akibrokštas – J. Voloskevičienės gailėstis dėl balsavimo rezultatų gilesnių padarinių. LMPS pirminkės išvada, jog mokinių atstovės „pilietiškumo įvaizdis po tokio konkurso sušlubavo“, netelpa į jokių pilietiškumo sampratos rėmus. Jeigu aš mąstyčiau, kad pilietiškumas – atsižvelgimas tik į mano norus, o ne interesų derinimas, jei manyčiau, kad dėl būtent tokių balsavimo rezultatų aš turiu nustoti tikėti pilietinėmis vertybėmis, – šio straipsnio nebūtų.

Vis dėlto tenka pripažinti, kad gyvename gana demokratiškoje visuomenėje, kurioje didelė vertybė yra dar vienas principas: „Platonas man draugas, bet tiesa – didesnis draugas.“

Pažintinis žygis po Prienų šilą

Prof. Tado Ivanausko žodžių „Gamtą mylėti per maža – ją reikia gerai pažinti“ įkvėpti Prienų r. Kunigiškių pagrindinės mokyklos jaunųjų miško bičiulių būrelis (JMBB) „Dėgsniukai“ nariai atsiliepė į Nemuno kilpų regioninio parko direkcijos kvietimą dalyvauti dviejų dienų pažintiniame pėsčiųjų žygyje „Prienų šilas – 2012“.

Žygio tikslas – supažindinti visuomenę su greta mūsų esančia biologine įvairove, kultūros paveldu, ypač vertingomis gamtai teritorijomis, retų rūšių išlikimui reikalingomis ekologinėmis sąlygomis. Šis renginys buvo skirtas Lietuvos regioninių parkų įkūrimo 20-mečiui.

Prienų šilas – didžiausias miškų masyvas Nemuno kilpų regioniniame parke, išsaugojęs senųjų girių fragmentus, natūralius, žmogaus mažai paliestus medynus. Tai reto grožio gamtos kūriny. Džiaugiamės ir didžiuojamės, kad jis yra būtent mūsų krašte.

Drubengio botaninis draustinis

Savo žygį pradėjome šeštadienį. Pirmiausia patraukėme į Drubengio botaninį draustinį. Savo čiulbėjimu žygeivius pasitiko juodgalvė devynbalsė. Džiaugėmės, kad jau ankstesnių žygių metu išmokome atpažinti paukščių balsus! Šis draustinis labai vertingas botaniniu požiūriu, pasižymintis retų augalų gausa ir įvairove. Keliaujant drėgnu, šaltiniuotu Drubengio upelio šlaitu staiga pakvimpa česnakais. Pradėjome visi dairytis ir suradome nemažą meškinio česnako augimvietę. Tai lelijinių šeimos retas Lietuvoje augalas. Jis nepanašus į daržo česnaką. Turi du pamatinius plokščius lapus ir baltą kvapnų žiedų skėtėlį. Po žeme slepiasi mažas svogūnėlis. Žinodami, kad meškinis česnakas įrašytas į Lietuvos raudonąją knygą (LRK), atsargiai visi ragavome lapelių. Skonis nuostabus! Upelio šlaituose auga daug krūmokšnių žliūgių, geltonžiedžių šlamučių, miškininių asiūklių. Daug galima rasti karternių, iš kurių galima pasigaminti skanių salotų. Perlipdami per nuvirtusius stambius medžius, kopdami ir leisdami si nuo stačių šlaitų, klimpdami į Drubengio upelio drėgną pakrantę einame tolyn. 99,9 proc. į LRK įrašytų grybų rūšių yra susijusios su negyva mediena. Apžiūrime raudonkraštę pintainę, kuri pradeda pirminį medienos puvimą. Atidžiai stebime ir šakninės pinties pakirstas egles. Ši pintis supūdo šaknis – ir eglė nugriūna.

Išgirstame giedant šiaurinę pečialindą (ji irgi įrašyta į LRK). Šis paukštis peri tik brandžiuose miškuose. Braudamiesi per nukritusius medžius ant negyvos eglės medienos randame daug skaisčiųjų raudonpintelių. Aptinkame ir retą saugomą samaną – pūkuotąją apuokę, retas kitų augalų rūšis – miškinę diršę, retažiedę miglę. Įžengę giliau į šilą su eglų priemaiša pamatome pušyno šilsamanę, atžalinę gūžtvę, didžialapį šakinį. Nuostabą ir pasigėrėjimą sukėlė ant miško keliuko besišildantis suaugęs apie 45 centimetrų ilgio gluodenas. Susėdę ant sausų samanų patalo pasistiprinome prieš kelionę per pelkę.

Per liulančią pelkę

Ežerėlių (Revuonos upelio aukštupio) pelkinis kompleksas užima 25 hektarų plotą. Jame pelke yra sujungti trys ežeriukai, kurių plotas po 1 hektarą. Išlausę vyr. ekologo Žydrūno Preikšos trumpą informaciją, kaip klampoti per liulančią pelkę, apsiginkluojame ilgomis lazdomis, kad galėtume nustatyti pelkės vandens gylių.

Pelkėje vyrauja kiminai, kurie vandens prisigeria 36 kartus daugiau negu patys sveria. Kiminai neturi šaknų, apatinė jų pusė pūva ir virsta durpe. Jeigu obuolį įdėtume po kiminiais į 1 metro gylį, po 10 metų išsiimtume kaip ką tik nuskintą, nes tokiame gylyje kiminų patale nėra deguonies ir nevyksta oksidacijos-redukcijos procesas.

Einant liulančia pelke ekologas Žydrūnas žygio dalyviams parodė pušelę ir paklausė, kiek jai metų. Daugelis iš mūsų sakė, kad 4–5, o pasirodo, jai daugiau kaip 50 metų. Pušys neauga todėl, kad pelkėje sunkiai pasisavinamas vanduo ir joms jo trūksta. Pelkėje taip pat auga trilapis puplaiškis, spanguolės, kiti mūsų dar nematyti augalėliai. Susipažįstame su trimis pelkių rūšimis: tarpine – 30 cm durpių sluoksnis, žemapelke – joje auga juodalksniai ir aukštapelke – vyrauja pušys. Randame ir į LRK įra-

Nelengvas, bet įdomus kelias per aukštapelkę

šytą lieknąjį švilį, kurio Lietuvoje yra tik 10 augimviečių. Tiek pat augimviečių turi ir mūsų pastebėta šakotoji raitinytė. Randame ir pauostome pelkinio gailiaus.

Einame per pelkę vorele, kad nenukryptume į šoną, nes gylis gali siekti 3 metrus ir daugiau. Pasitikriname baidydami lazdomis vandens properšas. Žemapelkėje auga beržai ir juodalksniai, jaučiamas metano dujų kvapas.

Kertinės miško buveinės

Sėkmingai perklampoję liulančią pelkę, pasiekiamo Prienų šilo kertinės miško buveinės. Šios buveinės yra pats vertingiausias miško plotas, pasižymintis biologine įvairove. Tik 300–500 metų amžiaus pušnyuose peri juodieji gandrai, baltnugariai geniai, karveliai uoldukai ir juodosios meletos. Sutinkamas Lietuvoje retas, saugomas į suopį panašus vapsvaėdis. Jis lesa vapsvų korius su lervomis, žiogus ir kitus vabzdžius. Šile aptinkami įprasti miškų žinduoliai: kiškiai, lapės, šernai, usūriniai šunys, stirnos.

Prie Vadės upelio gyvena ir peri žvirblinės pelėdos. Tai mažiausios pelėdos mūsų krašte (netgi mažesnės už varnėną). Nuo kitų pelėdų jos skiriasi gyvenimo būdu: akty-

vios ir dieną, ir naktį. Skraido neįprastai greitai ir vikriai. Minta vien paukščiais, kuriuos jos pajėgia pasivyti ir nučiupti tiesiog ore. Eidami pabandome išsiaiškinti, kuo skiriasi vikis nuo pelėžirnio. Vikis vejasi ant kitų augalų, o pelėžirnis – ne. Žygiuojant Vadės upelio slėniu girdėjome juodosios zylės, mažosios musinukės giesmes.

Pagaliam dideliame žygio dalyvių džiaugsmui pasiekiamo nakvynės vietą Paduoblio kaime. Vakarėjant prie lauko, klausantis įvairių Nemuno kilpų regioninio parko kultūrologės Dainoros Šaltienės ir ekologo Žydrūno pasakojimų, laikas tiesiog praskriejo ir pradėjo brėkšti. Visą naktį mus savo giesmelėmis linksmino miškinis vieversys – ligutė, o paryčiais prisijungė prie jo amaliniai ir giesmininkai strazdai.

Ryte žvalūs tęsėme žygį per Prienų šilo sengirias. Trumpą poilsio minutę kultūrologė D.Šaltienė mums patarė paskanauti šviežių eglės ūglių, kurie yra nuostabus vitaminų ir mineralų šaltinis, ypač tinkantis garnyrui prie kaimiškų lašinukų...

Ona ŽVALIAUSKIENĖ,
Prienų r. Kunigiškių pagrindinės mokyklos
JMB būrelis „Dėgsniukai“ vadovė

Pamokos muziejuje: fantastika ar realybė?

Nika PUTEIKIENĖ,

Lietuvos jūrų muziejaus Ryšių su visuomene skyriaus vedėja

Žinių monopolio nebėra

Lietuvos jūrų muziejus (LJM) Muziejų metais nusprendė mesti iššūkį įprastoms muziejuose edukacijos sferai ir iškėlęs bures drąsiai leidosi į kelionę po dar netiksliai jūrlapiuose sužymėtą bendrųjų mokyklinių programų okeaną.

Šiandien mokyklos, siekiančios būti aukštai įvertintos, yra spaudžiamos ieškoti naujų mokymo formų ir būdų, išeiti iš tradicinės klasės, integruoti pamokoje kitus dalykus, lavinti moksleivių kūrybiškumą, iniciatyvumą, patirties kaupimą ir jos perteikimą. Puikias galimybes visa tai įgyvendinti suteikia pamokos muziejuose.

Samuelis Papertas – pasaulyje žinomas kompiuterinės intelektikos specialistas sakė, kad vaikai „...privers mus atsisakyti per šimtmečius nusistovėjusių švietimo formų ir tradicijų. Jie vis labiau bodės dabartinę mokyklą ir iš esmės ugdysis (o gal jau taip ir yra) ne mokykloje. Mokykla monopolio nebeturi, žinių monopolio nebėra, informacijos šaltinių yra daug“.

Tačiau toje informacijos šaltinių gausoje (ypač virtualių) muziejus aiškiai išsiskiria tuo, kad tai yra patikimas informacijos šaltinis. Muziejuose informacijos kaupimas, sisteminimas yra vykdomas remiantis moksliniais pagrindais.

Biologijos modulis Jūrų muziejuje

Lietuvos jūrų muziejus kompleksškai pristato jūrų gamtą ir istoriją. Tas kompleksiskumas atsispindi ir drauge su mokyklomis parengtose programose. Šios programos skiriasi nuo tradicinių edukacijų muziejuje, nes tai yra tęstinis, kryptingas pažinimas ir mokymas.

Bendradarbiaudamas su dviem mokyklomis, nebijančiomis mąstyti ir dirbti kitaip, Jūrų muziejus parengė 3 biologijos dalyko programas: vieną neformaliojo ugdymo programą „Įmink vandenų pasaulio paslaptis Lietuvos jūrų muziejuje“ (VII–VIII kl., 34 val.) ir dvi biologijos modulio programas – „Įmink vandenų pasaulio paslaptis drauge su Lietuvos jūrų muziejumi“ (VII–VIII kl.) ir „Atrask Baltijos jūrą“ (X–XI kl.), abi modulio programos apima 17 val.

Šios programos – tai bendro Jūrų muziejaus, Klaipėdos Vydūno vidurinės ir Vilniaus Balsių pagrindinės mokyklos darbo rezultatas. Abi bendradarbiavimui pasirinktos mokyklos yra netipinės: Vydūno vidurinėje mokiniai renka sustiprintą muzikos arba dailės mokymąsi, čia harmoningai jungiamas bendrasis ir kryptingas meninis ugdymas. Balsių mokykla taip pat atvira naujovėms ir entuziastingai priėmė pasiūlymą mokyti vaikus muziejuje.

Ateinančiais mokslo metais šios programos jau bus įgyvendinamos minėtoje mokyklose. Tai bus bandomieji – pilotiniai metai, kai programos bus testuojamos, tikrinamos, tikslinamos, derinamos. O jau 2013-aisiais jos bus siūlomos ir ki-

augant vaikams vis dažniau pagalvodavau, kad mokykla visiškai nenaudoja muziejų savo reikmėms. Juk visiems žinoma, kad emocijos, gyvas patyrimas, asmeninis dalyvavimas, žaidimas nuobodžiausią temą gali paversti nepamirštamą nuotykiu.

Kartą dalyvavau sūnaus penktoko pamokoje, kurioje buvo nagrinėjama tema apie Vokiečių ordino įsigalėjimą Lietuvoje. Gyvenu Klaipėdoje, garsėjančioje puikiai išsilaikiusia pilimi, kuri ir buvo Livonijos ordino forpostas Lietuvos žemėse. Nuo mokyklos iki piliavietės – pusvalandis kelio. Pagalvojau, kad tiesiog nuodėmė nedirbti ranka rankon mokykloms ir muziejams. Juk ta istorijos pamoka, surengta senuosiuose pilies požemiuose, tiesiog virstų kelione laiku, nukeltų mus į tolimą praeitį, leistų vaikui pajusti *genius loci*, šalies istoriją perfiltruoti per asmenines patirtis.

toms mokykloms. Negalėsiančius pas mus atvykti vaikus moksime nuotoliniu būdu, naudodami tiesioginį skaipto ryšį ir kitas modernias technologijas.

Akcentuojamas holistinis ugdymas

Mokykloje programą paprastai rengia vienas mokytojas, o muziejuje modulis kūrė visas būrys specialistų: programą rengė muziejininkė edukologė Renata Būdvytienė, biologas Remigijus Dailidė, vyr. ichtiologas Saulius Karalius ir Klaipėdos Vydūno vidurinės mokyklos biologijos mokytoja metodininkė Vilija Šatkauskienė. Programos parengtos akcentuojant holistinį ugdymą.

Muziejuje moksleivis pažindamas jūrų pasaulį kūrybiškai naudoja jau turimas žinias, suvokia aplinką emociškai ir panaudodamas visus pojūčius; atsiranda ryšys su kitais mokomaisiais dalykais – muzika, daile, istorija, etnologija, mitologija, kalbomis, chemija, fizika, geografija ir t. t. Ne mažiau svarbus gebėjimas įgytas žinias pritaikyti kasdienėje veikloje; galimybė tiesiogiai susipažinti su retomis profesijomis, ugdyti atsakomybę už aplinką; socialinių įgūdžių stiprinimas; altruistinio požiūrio į gyvenimą formavimas įtraukiant į savanorystės programą.

Moksleiviai turės unikalią galimybę

netradicinėje aplinkoje nagrinėti ir suvokti gyvūnų įvairovę, jų pasiskirstymą, prisitaikymą prie gyvenamosios aplinkos, elgsenos ypatybes; išsiaiškinti gyvūnų nykimo priežastis ir kaip apsaugoti gyvūnus nuo išnykimo pavojaus, tyrinės jūrų fauną, pieš, diskutuos, kurs publicistinius straipsnius.

Natūralioji integracija ir Afer lansbergisi...

Pažintis su vandenų pasauliu ir jo paslaptimis prasidės moksleivių išplaukimu į Kuršių marias. Moksleiviai stebės pakrančių situaciją, diskutuos apie kiekvieno žmogaus, Klaipėdos uosto veiklos įtaką Baltijos jūros faunai ir florai ir, be abejo, drauge ieškos aplinkosauginių sprendimų. Tokio užsiėmimo metu veikiamos visos juslės – čia net teks lavinti vestibuliariją aparatą, stengiantis išlaikyti pusiausvyrą. Podraug su gamtos pasaulio slėpiniais bus pristatomas ir kultūros paveldas, nes šie dalykai susipynę. Tarkim, kalbant apie Baltijos pilkuosius ruonius bus prisimename, kad senieji pajūrio gyventojai juos meiliai šaukdavo jūrų mergelėmis, jūrų veršiukais – tai nusako ir ekologinį santykį su šiais Baltijos šeiminingais.

Pamokoje „Mirtinas medūzos žvilgsnis biologo akimis“ per graikų mitą bus atskleista medūzos biologinė prigimtis. Iš

edukacinės medžiagos, muziejininkų pasakojimų vaikai sužinos apie medūzų ypatumus ir jų veisimo paslaptis, išsiaiškins, ką reiškia ir kada vartojamas posakis „medūzos žvilgsnis“, atsižvelgdami į medūzos fizines savybes kurs medūzas kūrybinėse dirbtuvėse „Medūzų laboratorija“ (piešimas ant klijų), išbandys oratorystės meną – pasakos mitą. Taip šiame užsiėmime bus integruojama istorija, lietuvių kalba, geografija ir dailė.

Užsiėmime „Moliuskai kasdieniame gyvenime. Kaip atsiranda perlas“ vaikai moksysis įvertinti ir atskirti ypatingas moliuskų savybes. Šiame užsiėmime bus ne tik pasakojama, demonstruojama, stebima, diskutuojama, lankstomi origamiai, bet ir skanaujamas fondiu. Vaikai, sukdami ant iėsmelio užmautus sausainiukus ar džiovintus vaisius, galės įsivaizduoti, kaip moliuskas perlamutro sluoksniais apaugina į jo mantiją patekusį aštrų svetimkūnį, paversdamas jį perlu.

„Taksonomija“ supažindins su kriauklėmis lietuviškais vardais. Mūsų ekspozicijoje yra penkios kriauklės lietuviškais vardais: Adamkaus marginelė *Marginella adamkusi*, Landsbergio afrikinukė *Afer lansbergisi*, Každailio verpstė *Chryseofusus kazdailisi*, Henriko marginelė *Margarella henrikasi* ir Danilos mureksas *Haus tellum danilai*.

Į šį užsiėmimą teks integruoti, matyt, ne tik lietuvių ir užsienio kalbas, geografiją, istoriją, bet ir... politologiją.

Keletas užsiėmimų bus skirta net žurnalistikai: vaikai ims interviu, darys foto-reportažus ir publikuos savo medžiagas muziejaus tinklaraštyje.

Net keturios programos valandos yra skiriamos savanorystei Jūrų muziejuje. Jų metu su moksleiviais dirbs muziejininkės edukologės, dailininkė, garso režisierius, biologai, o moksleiviai kaip savanoriai, be abejo, mums talkins renginių metu. Mokslo metų pabaigoje programos vainikuos kūrybinės dirbtuvės ir konferencija.

Alfonso Mažūno nuotr.

„Smetoniškas įsipareigojimas savo valstybei“

Taip JAV gyvenęs ir dirbęs intelektualas, filosofas Vytautas Kavolis dar 1958 m. nusakė vieną iš lietuvių tautinio sąmoningumo elementų: tarp penkių elementų – J.Basanavičiaus emocinės tautos identifikacijos, V.Kudirkos įsipareigojimo naudingam darbui, M.K.Čiurlionio individualaus ieškojimo bei S.Šalkauskio intelektualinio įsipareigojimo savo tautai – ketvirtuoju V.Kavolis išskiria A.Smetonos įsipareigojimą valstybei.

Matyt, remdamasis V.Kavoliu, knygos „Antanas Smetona ir jo aplinka“ autorius Alfonsas Eidintas ir pateikia A.Smetonos portretą. Knyga tarsi kokybiškai atliktas meno kūrinys, kurio drobėje – A.Smetona, o kūrinio rėmeliai – aplinka, dariusi įtaką jo asmeniui. Paveikslas savo turiniu, „tapymo“ maniera ir stiliumi atitinka rėmelio formą. Knygą patarčiau perskaityti tiems, kurie turėjo tam tikrų abejonių dėl A.Smetonos asmens, dar labiau – tiems, kurie mažai apie jį žinojo arba nežinojo nieko.

Ivairios charakteristikos

Autorius pasirinko labai gerą asmenybės pristatymo formą ir metodą. Jis pats tiesiogiai nereiškia savo nuomonės, kita vertus, ji akivaizdi. Autoriui svarbu pateikti šaltinius: prisiminimus, straipsnius, pasakymus apie A.Smetoną.

Prezidento aplinkos žmonės nušviečiami naujai, lyginant su susiklosčiusia nuomone, kiek neįprastai; jie charakterizuojami kitų žodžiais, todėl įdomi kiekviena nuomonė – šių daug, teigiamų ir neigiamų. Bet šie pastebėjimai nesumenkina paties Prezidento asmens.

Knygos autorius – įžvalgus psichologas, gebantis nuomonę pateikti tinkamoje aprašyto įvykio vietoje. Štai aprašomas ministras pirmininkas Augustinas Voldemaras, pažeriama prieštarų jo vertinimų. Vienas jų: „...turintis daug gabumų, klasiškinės literatūros ir istorijos profesorius, mokantis daugybę užsienio kalbų gerai grynė savo požiūrį, kitus vertino kritiškai. Tačiau jo charakteris buvo nelygus, jam stigo nuoširdumo, buvo neprotingai užsispyręs, akiai tikėjo ir net žavėjosi savimi ir neturėjo realybės pojūčio“. Anglijos ministras pirmininkas Čemberlenas po susitikimo su A.Voldemaru pastebi: „Jis keistas įdomus tipas – pusiau valstietis, pusiau profesorius, o jo pokalbis su manimi – tai pusiau profesoriaus logika ir pusiau valstietiškas įtarumas.“ Ir galiausiai pats A.Smetona atstatydinęs vyriausybę ir pašalinęs A.Voldemarą sako: „Nagi tas Voldemaras pasirodė besąs politinis avantiūristas ir tiek.“

Prezidento aplinkos moterys

Autorius knygoje nemažai vietos skyrė A.Smetonos aplinkos moterims. Viena jų – Sofija Chodakauskaitė-Smetonienė. Niekur kitur neteko skaityti tokių geranoriškų ir palankių šios, o taip pat ir kitų knygoje

aprašomų moterų vertinimų. Sofija apibūdinama kaip „visada maloni. Mokėjo greitai rasti bendrą kalbą, susidraugauti, užimti užsieniečius įdomiais pokalbiais“. Tai buvusi „nepaprastos energijos dama, ji domiuoja prezidentą namuose ir tikriausiai darbe“. Kitas pastebėjimas: nors savo kilme buvo lenkė, tačiau gyvendama toje istorinėje aplinkoje, kai lietuvių požiūris į lenkus dėl užgrobtos Vilniaus krašto buvo priešiškas, kalbėdama su lenkų konsulu Sofija „nebenusižemindavo iki savo gimtosios kalbos ir šnekėjo su lenku... prancūziškai“.

Sofijos sesuo Jadvyga Tūbelienė – taip pat uoli lietuviybės platintoja. Apie ją rašoma, kad buvusi „ryžtinga, pasiaukojanti ir protinga moteris. Ji išvertė į vokiečių kalbą Vasario 16-osios aktą, nuvežė jį į Vokietiją ir paskelbė viename laikraštyje, vėliau akto tekstą perspausdino kiti Vokietijos laikraščiai“. Štai koks lenkės atsidavimas Lietuvai.

Įdomi detalė apie politikų moterų grožį. Autorius pateikia lenkų karo atašė Kaune Leono Mitkewicziaus 1939 m. pastebėjimus. Šis, apsilankęs Lietuvos kariuomenės puotoje, rašė: „Ponios Indrašienė, Tūbelienė, Lozoraitienė ir Raštikienė – man atrodė kaip lietuvių dievaitės, atstovaujančios Lietuvos moterų grožio ir žavesio atmainoms.“

Ministras pirmininkas J.Tūbelis

Sąsają su šių laikų politine Lietuva galima rasti skaitant istorinę novelę apie ministrą pirmininką Juozą Tūbelį. Ši asmenybė skaitytojų vertinimui knygos autoriaus pateikiama ypač geranoriškai. Vienas svarus argumentas, kad Smetona „visiškai juo pasitikėjo ir visada su juo tardavosi“. V.Šliogerio pastebėjimu, „neišklaušęs Tūbelio nuomonės Smetona nedarydavo jokio sprendimo svarbiais klausimais, nesvarbu ar tai buvo

užsienio ar LTS ar ūkio ir netgi finansiniais klausimais – J.Tūbelio nuomonė buvo lemiamą“. J.Tumas-Vaižgantas lygindamas Tūbelį su Voldemaru 1930 m. rašo: „Tūbelis buvo baisiai taupus. Tai ne Voldemaras, kurs kai nedavė ne, o kai davė – tai visas mergas aprūpino.“ Antai, kai valstybės gynybos taryba, Smetonai pirmininkaujant, priėmė kariuomenės reorganizavimo planą ir numatė skirti per ateinančius metus 175 mln. litų (valstybės biudžetas buvo 300 mln. Lt), „Tūbelis tam priešinosi, jis kartojo, kad labai skriaudžiamas švietimas ir siauriamos galimybės plėsti ekonomiką“. Beje, Smetona pritardavo Tūbelio nuomonei, kad „tautos švietimas ir ekonominės galios kėlimas jam svarbiau negu ginklavimasis.“ Mirus J.Tūbeliui, A.Smetona sakė, kad „jis vadovavo 7,5 metų ir ilgiausiai išsilaikė toje pozicijoje. Tai garantavo vyriausybės stabilumą“.

Vertingas vadovėlis

Esu istorijos mokytojas, todėl į šią knygą žiūrėjau ir kaip į istorijos vadovėlį, kuris apima visą Lietuvos tarpukario laikotarpį. Knyga suteikia daug papildomos informacijos, kurios nerasi mokykliniame vadovėlyje. Knygoje pristatytos asmenybės susietos su istorijos procesais, kurie vyko to meto Lietuvoje ir Europoje. Užsienio politikos srityje Lietuvai svarbu buvo laviruoti tarp bolševikinės Rusijos, pilsudskinės Lenkijos ir hitlerinės Vokietijos. Įdomu skaityti apie A.Voldemaro laikyseną Ženevoje. Ten buvo svarstomas Lietuvos skundas Lenkijai, klausimas dėl karo padėties ir taikos. Voldemaras laikėsi tvirtos pozicijos: „Be Vilniaus Lietuva negali išsivystyti į pilną valstybinę organizmą.“ Tokia Voldemaro pozicija labai nervino maršalą Pilsudskį. Tikėjęsis Ženevoje išgirsti „vienintelį žodį „taika“ jis jo negirdi, ir, jeigu taikos nėra, jo vieta Varšuvoje“.

Moksleiviams šiame epizode įdomi ir kita pateikta detalė: A.Voldemaras po Ženevos derybų Kaune pasitinkamas kaip nugalėtojas. Jam surengiamas iškilmingas sutikimas. Iš Kauno geležinkelio stoties ministras pirmininkas „išlydimas kavalerijos dalinio, kuris pasidalijęs į dvi dalis – grupę prieš automobilį, grupę už jo, kariai puikiois raudonomis kelnėmis ir kepurėmis, ant jų iečių galų Lietuvos vėliavėlės“. Tai moksleiviui puiki politinio protokolo iliustracija.

Užduotys

Moksleiviams pateikiau užduotį su skirstyti knygoje iliustruojamas A.Smetonos nuotraukas. Paprasčiau, kad jas, kaip istorijos šaltinius, skirstytų tokiu principu: A.Smetona patalpoje, aplinkoje; jeigu patalpoje, tai – namų aplinka, susirinkimas, minėjimai, darbo kabinetas, draugijos vieta; jeigu aplinkoje, tai – dalyvavimas šventėje, susitikimai, medžioklė, parada, su šeimos nariais, su draugais ir kt.

Patiko moksleiviams kita užduotis. Parinkti ir sugrupuoti nuotraukas, kuriose Prezidentas A.Smetona vaizduojamas su skrybėlė-katiliuku. Svarbu, kur katiliukas – ant galvos ar rankoje. Jeigu rankoje – kurioje. Rasta nuotraukų, kur A.Smetona savo skrybėlė-katiliuką laiko abiem rankom...

Klausimai moksleiviams. Kodėl to meto politikams buvo privalu dėvėti skrybėles? Ar svarbu, kur nusiėmęs nuo galvos skrybėlę ją laiko politikas? Kodėl skrybėlė laikoma abiem rankomis?

Beje, ne į visus klausimus atsakyti galėjo ir knygos autorius, teigdamas, kad nėra tarpukario protokolo žinovas.

Tačiau knygą skaitantysis suvoks, kad istorijos reiškiniai ir juose dalyvaujančios asmenybės negali būti vertinamos vienpusiškai.

Mykolas FEDARAVIČIUS,
Kauno r. Kulautuvos vidurinės mokyklos istorijos mokytojas

➤ MOKYKLOSE

Laisvė – tai suprastas būtinumas!

Kauno r. Akademijos Ugnės Karvelis gimnazijos mokiniai jau trečią kartą džiaugėsi laisvu pavasarinio vėju. Puoselėdami susitikimų su ambasadoriais tradiciją, tarsi prisiliesdami prie mums taip brangios Ugnės Karvelis atminimo, sulaukėme dar vieno jos bendražygio. Renginyje „Laisvės vėjas“ į mūsų gimnaziją atpūtė įtakingiausiose pasaulio valstybėse Lietuvai atstovavusių diplomatų, Užsienio reikalų ministerijos ambasadorių ypatingiems pavedimams, habilituotą humanitarinių mokslų daktarą, VU profesorių Alfonsą Eidintą. Sužinojome, jog gerbiamo svečio didžioji aistra – istorija. Jis ne tik septynių istorinių studijų, šešių monografijų, literatūrinių darbų, istorinių romanų autorius, vertėjas, bet ir puikus savo romanų iliustratorius.

Šios gražios dienos proga gimnazijoje netrūko renginių. Tradiciškai garsiais plokijimais dėkojome gimnazijos sportininkams už per metus sukauptus nuopelnus įvai-

riose sporto šakose. Stebėjomės A.Eidinto kurtomis istorinių romanų iliustracijomis, gimnazijos bibliotekoje surengtoje knygų parodoje susipažinome su jo kūryba. Gabūs dailei IV gimnazinių klasių mokiniai, padėdami dailės mokytojos V.Laužadienės, surengė dailės darbų parodą simbolišku pavadinimu „Prieš pakylant“. Pradinukai irgi neatsiliko piešdami net keturių metrų ilgio piešinį.

Baigiamųjų klasių gimnazistai gavo ypatingą dovaną – A.Eidinto paskaitą „A.Smetonos vaidmuo 1938–1940 m. Lietuvos istorijoje“, kurioje svečias atsiskleidė kaip puikus, sąmojingas, žodžio kišenėje neieškantis lektorius, atvira bei laisva asmenybė. Gimnazijos bendruomenė irgi neliko skolinga – atgaivino tarpukario nepriklausomos Lietuvos gimnazijoje paplitusį žaidimą – literatūrinį teismą. Teatro klasė su mokytoja R.Zeikuviene bei gimnazijos direktoriumi A.Bučniu prista-

■ Prof. A.Eidintas Kauno r. Akademijos Ugnės Karvelis gimnazijoje

Benitos Barkevičiūtės nuotr.

tė spektaklį „Išlikimas“, pastatytą remiantis A.Eidinto istorinių romanų trilogija „Ieškok Maskvos sfinkso“, „Erelis sparnų dvelksmas“ bei „Aukštai šaltos žvaigždės“.

Belieka tikėtis, jog ši graži tradicija,

„Laisvės vėjas“, gyvuos dar ne vienus metus ir džiugins gimnazijos bendruomenę bei svečius pavasarinėmis nuotakomis ir kūrybingumu!

Jurgita ŠIMKUTĖ

Mokyklų vadyba ir lyderystė Europos ir pasaulio akimis

2006 m. Europos Sąjungos švietimo politika itin suaktyvėjo, pradėjo keistis ir aktyviai reikštis visuomenėje. Buvo atkreiptas dėmesys į mokytojų bei mokyklų vadovų vaidmenį ir svarbą šioje srityje. Politikai suprato, kad teigiamų pokyčių ir jų rezultatų galima tikėtis tik daugiau investuojant į švietimą. Tačiau 2008 m. prasidėjusi ekonominė krizė turėjo nemažai įtakos visos Europos šalių švietimo sistemoms, neišskiriant ir Lietuvos. Vyriausybės, siekdamos savo neoliberalių tikslų, naudojasi krize kaip priedanga. Tai silpnina valstybę, o mokyklų vadybai iškyla naujas ir sunkus iššūkis – gerinti rezultatus nedidėjant investicijoms.

Europos Komisija, gerindama ES valstybių bendradarbiavimą švietimo srityje, 2009 m. pateikė rekomendacijas mokytojų ir mokyklų vadovų profesinio tobulinimosi testinimui. Europos šalių švietimo ministrai pritarė mokyklų vadovų dalyvavimui ES mobilumo programose, kurios pagerintų vadybos gebėjimus ir kompetencijas.

2011 m. vasarą Keiptaune (Pietų Afrikos Respublika) vykęs VI pasaulinis švietimo profesinių sąjungų kongresas lėmė naujo dokumento apie mokyklų vadybą atsiradimą. Šio dokumento projektą, vadovaudamiesi tyrimais ir apklausomis, parengė ETUCE (*European Trade Union Committee for Education*).

2012 m. gegužės 23–25 d. Dubline (Airija) vykusioje EI (*Education International*) ir ETUCE konferencijoje „**Mokyklų vadyba ir lyderystė**“ buvo aptartas šio dokumento projektas. Konferencijoje dalyvavo 28 pasaulio šalių profesinių sąjungų bei mokyklų direktorių delegatai. Lietuvai šioje konferencijoje atstovavo LMPS pirmininkė Jūratė Voloskevičienė, KSDPS pirmininkė Aldona Kindurienė ir LŠPS atstovė Rūta Osipavičiūtė.

Buvo naudinga išgirsti apie mokyklų vadybą Argentinoje, Australijoje, Pietų Afrikoje, Indijoje ir kitose šalyse bei žemynuose. O Lietuvos mokyklų vadovų atstovų pasigedome.

Argentinos atstovė Stella Maldonado pabrėžė galinti pasidžiaugti savo šalies pasiekimais, nes šalies socialinį lygį lemia teisingas finansų paskirstymas, kuris suteikia galimybę didesnes investicijas skirti švietimui. Argentina atsisakė rinkos diktato ir nuėjo demokratijos keliu. Pasiektas energetinis savarankiškumas, auga ekonomika, kuriamos darbo vietos, padidėjo vidaus produktų vartojimas. Tai sudarė sąlygas per pastaruosius 30 demokratijos metų Argentinoje atidaryti 2000 naujų mokyklų. Aukštesnis išsilavinimas gerina pragyvenimo kokybę, privalomo vidurinio mokslo įvedimas užtikrina mokinių skaičiaus augimą. Mokinių tėvai gauna vaikų mokymuisi skirtas subsidijas.

Diana Toledo Figueroa iš Prancūzijos kalbėjo apie švietimo decentralizacijos reikšmę. Ji atkreipė dėmesį ir į tai, kad mokyklos vadovai turi būti specialiai ruošiami, nes šiam darbui neužtenka vien pedagoginių gebėjimų. Profesijos patrauklumas priklauso ne tik nuo atlyginimo dydžio, bet ir nuo požiūrio į šią profesiją. Mokyklose turi būti aiški valdymo struktūra. Tai vienas iš demokratinio valdymo reikalavimų. Ugdyimo(si) rezultatai priklauso nuo socialinio indekso. Todėl labai svarbus mokyklos

■ A.Kindurienė (pirma iš kairės), J.Voloskevičienė, ETUCE direktorius Martinas Romeris, Ukrainos PS (VPONU) atstovai Vladimiras Fundovnijus ir Alla Bonk

bendruomenės narių ekonominės nelygybės klausimas.

Konferencijoje buvo kalbama ne tik apie mokytojo profesijos, bet ir apie direktoriaus pareigų patrauklumą. Paminėti keturi patrauklumo momentai:

- 1) rotacija,
- 2) norinčiųjų užimti šį postą motyvacija,
- 3) atlyginimo dydis,
- 4) galimybės siekti tolesnės karjeros.

Europoje yra lyderių rengimo metodika. Pvz., Nyderlanduose mokytojai, norintys lyderiauti, lanko atitinkamus kursus.

Dennisas Sinyolo, vyresnysis ETUCE konsultantas, vykdęs apklausas Europos šalyse, pabrėžė, jog būtinos vadovų kvalifikacijos kėlimo programos. Oficialus Europos šalių mokyklų direktorių darbo krūvis 35–40 val., o neoficialiai dirbama kur kas daugiau. Todėl žmonės ir nelabai veržiasi į šias pareigas. (Beje, mokytojų darbo krūviai taip pat gerokai didesni nei oficialūs.) Vadovams reikia efektyviai dirbančio pagalbinių personalo. ETUCE vyresnysis konsultantas apibendrino ir profesinių sąjungų požiūrį į vadovus, nusakė, kokius žmones norima matyti šiuose poste. Pirmiausia direktorius vadovauja mokyklai, atlieka pedagoginę veiklą. Dėl didelio biurokratinio darbo krūvio (popierizmo) direktoriams trūksta bendravimo su mokytojais – ir mokyklos vadovas tampa savotiškai izoliuotas nuo kolektyvo. Todėl būtina reikalauti iš savo šalies vyriausybės padidinti pagalbinių personalo skaičių. Jei direktoriai taptų profesinių sąjungų nariais, jos galėtų šiuo klausimu pagelbėti.

Įdomu palyginti naujų direktorių priėmimo skirtumus Australijoje ir Lietuvoje. Pretendentų sąrašai sudaromi iš anksto. Atrankos procese dalyvauja du žmonės iš švietimo ministerijos ir vienas iš profesinių sąjungų (**Lietuvoje profesinės sąjungos iš šio proceso apskritai pašalintos**). Toliau konkrečioje mokykloje su būsimu direktoriumi jau kalbasi keli tos bendruomenės nariai – mokytojai ir tėvai – ir priimamas galutinis sprendimas.

Airijoje tvirtai laikomasi nuomonės, jog

gyvenvietė gali netekti pašto, policijos skyriaus, bet ne mokyklos. Čia itin vertinamas švietimas, mokyklos, net ir mažos, neuždarinėjamos. Kadangi yra mokytojų poreikis, į mokyklas ateina nemažai jaunų pedagogų.

Europos švietimo darbdavių federacijos (*European Federation of Education Employers* (EFEE) pirmininko pavaduotojas Michaelis Moriarty pabrėžė, jog efektyvus vadovavimas reikalauja platesnių kompetencijų, o vadybos valdymas – tinkamo vadovų parinkimo, paruošimo ir darbo rezultatų įvertinimo. Pranešėjo nuomone, mokyklos savivaldoje dalyvaujantiems mokytojams už šį darbą taip pat turi būti mokama. Mokyklų vadovai turėtų didesnę dėmesį skirti ne tik abiturientų įstojimo į aukštąsias mokyklas statistikai, bet ir mokymo kokybei. Pirmininko pavaduotojo nuomone, būtina suderinti AUTONOMIJĄ – ATSAKOMYBĘ – VALDYMĄ.

Kembridžo universiteto dėstytojas Davidas Frostas savo pasisakymą pradėjo retoriniu klausimu: „Ar ką nors keičiant švietime su mokytojais konsultuojamasi?“ Puikiai žinome Lietuvos mokytojų atsakymą – NE, nes mokytojų praktikų laisvos Lietuvos švietimo strategai negirdi. Tai rodo skaudų patirtis prisiminus buldozeriu įvestą nelemtą profiliavimą, naują lietuvių kalbos programą ir kitus dalykus.

D.Frostas kalbėjo apie profesinę kultūrą, bendrą atsakomybę, apie tai, kaip svarbu, kad mokytojas jaustų savo reikalingumą darbe, kaip svarbu turėti galimybę daryti įtaką švietimo politikai. Mokytojas negali būti įjėmintas, jam būtina tam tikra autonomija. Svarbu, kad mokytojai galėtų dalyvauti mokyklos vadovavime. Niekas neišspręs mūsų problemų, tik mes patys. Nebus gero vadovavimo, jeigu šiame procese nedalyvaus visa mokykla, todėl mokyklos vadovas turi visiskai pasitikėti savo mokytojais.

Lietuvos mokytojai jau senokai pasisako prieš išorinį auditą, prieš jį kategoriškai pasisakė ir D.Frostas. Jis sarkastiškai pabrėžė: „Kažkas ateina iš šalies ir sprendžia apie mokyklą... Apie mokyklą gali spręsti tik jos bendruomenė.“

Viena gaida visuose pasisakymuose nuskambėjo mintis, jog mokyklos vadybos

sėkmė priklauso ne vien nuo vadovo, bet ir nuo mokytojų komandos. Tačiau nuo vadovo tiesiogiai priklauso, kiek teigiama bus mokyklos aplinka, kokia bus bendruomenės savitarpio kultūra, kiek joje bus teisingumo ir tolerancijos. Nuo šių veiksnių tiesiogiai priklausys bendradarbiavimo sėkmė bei tvarka ir drausmė įstaigoje.

Konferencijos dalyviai diskutavo, ar mokyklos direktorius turi būti geras vadybininkas, ar geras pedagogas, ar gali direktorius priklausyti profesinei sąjungai, kaip taupymas veikia ugdymo kokybę, ir daugybę kitų klausimų.

Generalinis EI sekretorius Charlie's Lennonas sakė, kad žodis „reforma“ reiškia negatyvą, todėl nesiderina su švietimu, nes ir praeityje buvo pozityvių dalykų. Juk ir iki reformos mokytojai savo žiniomis švietė pasaulį bei ugdė jaunimą gėriu, o ne blogiu.

Apibendrinamas konferencijos darbą, ETUCE direktorius Martinas Romeris pabrėžė, jog lyderystė mokykloje tolygi didvyriškumui.

Darbo grupė apdoros šios konferencijos dalyvių pranešimus ir išsakytas mintis bei parengs dokumentą **ETUCE pozicija mokyklų vadybos ir lyderystės klausimu**, kurį planuojama pasirašyti 2012 m. lapkričio 25 d. Budapešte (Vengrija) vyksiančioje konferencijoje.

Dar konferencijai nesibaigus išsiuntėme elektroninį laišką LR švietimo ir mokslo ministrui Gintarui Steponavičiui bei jo pavaduotojui Vaidui Baciui, prašydamos susitikimo ir siūlydamos panašią diskusiją Lietuvoje (netgi tarėmės su Kembridžo universiteto dėstytoju D.Frostu dėl galimybės jį pasikviesti į Lietuvą). Grįžusios į Lietuvą ŠMM priminėme apie savo elektroninį laišką, tačiau atsakymas, kaip visada, vilkinamas. Tačiau mes vis tiek nemanome, kad Lietuvoje mokyklų vadyba neturi problemų.

Lietuvos mokytojų profesinės sąjungos pirmininkė
Jūratė VOLOSKEVIČIENĖ,
Krikščioniškosios švietimo darbuotojų profesinės sąjungos pirmininkė
Aldona KINDURIENĖ

Sakralaus meno savaitė

Šiaulių Stasio Šalkauskio gimnazijoje keturias dienas šurmuliavo sakralaus meno savaitė „SMS 2012: Meilės Dvasia, gaivinki širdį dangaus rasa“. Renginiuose dalyvavo per 200 dailės, muzikos, teatro, šokio ir literatūros mylėtojų – mokinių iš 12-os miesto, rajono, apskrities mokyklų bei Šiaulių kultūros centro. S.Šalkauskio gimnazijos Neformaliojo švietimo ir pagalbos skyriaus vedėja **Irena Kiltanavičienė** pasakoja...

Pirmąją savaitės dieną – „Tvirtumas“ dalyviai meno dirbtuvėse kūrė mandalas, kurios bus panaudotos netrukus gimsiančiam 2012–2013 m. m. gimnazijos kalendoriui iliustruoti. Po spalvų pasaulį susirinkusiuosius vedžiojo Šiaulių universiteto Edukologijos fakulteto Dailės didaktikos katedros lektorė L.Bartkevičiūtė-Valienė.

Antroji diena – „Išmintis“ buvo skirta sakraliam literatūros ir teatro menui. Programa buvo tikrai įvairi – nuo Tėvo Benedikto Andruškos pradinės mokyklos jaunųjų aktorių padovanoto spektakliuko „Zuikis Puikis“ iki Stasio Šalkauskio gimnazijos Dainos teatro kompozicijos „Paskutinė kulka“. O kur dar puikūs skaitovai, savo kūrybos miniatiūrų autoriai ir svečių iš Radviliškio Vinco Kudirkos pagrindinės mokyklos spektaklis „Aukso obuolys“...

Trečiąją sakralaus meno savaitės dieną – „Džiaugsmas“ susirinko gausiausias būrys dalyvių. Ir nenuostabu, nes ši diena buvo skirta giesmėms, dainoms ir sakraliam šokiui. Turbūt daugelis tos dienos dalyvių pirmą kartą išvydo tikrą sakralų šokį, kurį atliko Tėvo Benedikto Andruškos mokyklos šokėjai. Visus sužavėjo mažosios solistės K.Jankauskaitės iš Kužių vidurinės atliekama „Vakaro giesmelė“. Didingai nuskaubė „Sandoros“ progimnazijos liturginio choro „Fiat lux“ atliekama giesmė „Ačiū, kad šalia esi“...

Ketvirtoji diena – „Ramybė. Meilė“ prasidėjo mišiomis Šv. apaštalo Petro ir Pauliaus katedroje. Vėliau gimnazijoje įvyko visos savaitės renginių apibendrinimas. Susirinkusieji klausėsi giesmės, fleitos garsų, dar kartą pasigrožėjo sakraliniu šokiu. Buvo peržiūrėtos nuotraukos, pasidžiaugta šalkauskiečių sukurtais floristikos darbais.

Sakralaus meno savaitę „SMS 2012: Meilės Dvasia, gaivinki širdį dangaus rasa“ organizavo tikybos mokytoja V.Klumbytė.

■ Sakralaus meno savaitės trečioji diena – „Džiaugsmas“ buvo skirta giesmėms, dainoms ir sakraliam šokiui.

Viešėjo Prancūzijos ambasados atstovas

Dainora Sidabro nuotr.

Šiaulių Juliaus Janonio gimnazijoje viešėjo Prancūzijos ambasados Lietuvoje lingvistikos atašė **Luc Aubry** (nuotraukoje). Svečias janoniečiams kalbėjo apie Prancūziją, Europos Sąjungą ir švietimo problemas. L.Aubry yra dėstęs prancūzų literatūrą ir teatro pamokas savo gimtojoje šalyje, todėl galėjo palyginti Prancūzijos ir Lietuvos švietimo sistemas, – praneša „Dialogui“ **Dainoras Sidabras**.

Mokslo metus palydint...

Lijanos Meidienės nuotr.

■ **Utenos Aukštakalnio progimnazijos** lietuvių kalbos mokytojai jau kelintą kartą Antano ir Motiejaus Miškinių sodyboje Juknėnuose surengė „Žodžio pavasarėlio“ šventę. Joje moksleiviai skaitė (o kai kas ir dainavo) eilėraščių posmus Motinai, Gimtinei, Tėvynei. Šventėje dalyvavo poetė R.Katinaitė-Lumpickienė, – praneša „Dialogui“ mokytoja R.Malaiškieienė.

■ **Švenčionių Zigmo Žemaičio gimnazijoje** įvyko konkursas „Noriu viską žinoti“ V–VIII klasių mokiniams. Kiekvienos klasės komandų nariai turėjo atsakyti į įvairių mokslo sričių klausimus.

■ **Šiaulių Dainų progimnazijoje** vykusiose šauniausios aštuntokų klasės (jų mokykloje net 5) rinkimuose nugalėjo mokytojos Z.Beinoravičienės vadovaujama VIII b, „įrodžiusi esanti aktyviausia, kūrybingiausia bei protingiausia“.

O progimnazijos tikybos mokytoja L.Jankauskienė V–VIII klasių samariečiams surengė apsilankymą Šiaulių Švč. Jėzaus Širdies Tarnaičių seserų kongregacijos vienuolyne, kur vyresnioji sesuo Kristina lankytojus supažindino su vienuolyno istorija, demonstravo skaidres apie Lietuvoje veikiančius moterų ir vyrų vienuolynus.

■ **Šiaulių r. Bubių pagrindinėje mokykloje** lankėsi projekto „Drąsinkime ateitį“ Garbės galerijos narė, Regioninės plėtros departamento Šiaulių skyriaus vedėja Dalia Dijokaitė. Viešnia prisiminė savo vaikystę, įdomius nutikimus mokykloje, pasakojo apie studijas, karjerą, – praneša bibliotekininkė S.Abromavičienė.

■ „Šalkauskiečiai laimėjo kelionę į Strasbūrą!“ – praneša **Šiaulių Stasio Šalkauskio gimnazijos** Neformaliojo švietimo ir pagalbos skyriaus vedėja I.Kiltanavičienė. Trečią kartą patekusi į Europos Parlamento Informacijos biuro Lietuvoje organizuoto konkurso *Euroscola* finalą šalkauskiečių komanda (mokytojos D.Railienė ir R.Veikšaitė) buvo stipriausia ir lapkritį 4 dienas praleis Strasbūre.

Signataro dovana tėviškės mokyklai

Šiaulių r. Bazilionų vidurinėje mokykloje lankėsi filosofas, Nepriklausomybės Akto signataras Romualdas Ozolas. Svečias mokyklai, kurią pats baigė 1957 m., įteikė dovaną – „Lietuvių enciklopediją“, dar žinomą kaip „Bostono enciklopedija“. 37 tomų leidinys, padovanotas mokyklai – simbolinis gestas: šių metų birželį Bazilionų mokyklą pasieks ypatinga dovana – visą gyvenimą kaupta asmeninė R.Ozolo biblioteka.

Padovanoti Bazilionų mokyklai per gyvenimą sukaupę knygas filosofas, politikas R.Ozolas nusprendė dar 2008 m. Tačiau iki šiol mokykloje saugoti ir efektyviai panaudoti šį neįkainojamą turtą nebuvo galimybės.

Mokyklos direktoriui Rimantui Goriui kilo mintis prie mokyklos sukurti informacijos centrą. Šiuo metu derinami mokyklos rekonstrukcijos darbai, netolimoje ateityje planuojama pertvarkyti klases. Siekiama sukurti saugią ir jaukią mokymo(si) aplinką, o pertvarkius mokyklos erdvę – tinkamai panaudoti signataro R.Ozolo bibliotekos išteklius. Ši biblioteka gali tapti ne vien mokyklos, Bazilionų miestelio bendruomenių, bet ir visų filosofija, lietuvių ir pasaulio grožine literatūra ar Lietuvos istorija besidominčių žmonių traukos centru.

R.Ozolas juokauja, kad jo ilgametis rinkinys savotiškas. Filosofas pasakoja, jog stengėsi surinkti, ką pajėgė: knygas iš 1918–1940 metų, visus lietuvių literatūros, leistos tarybiniais metais, leidinius. Rinktos ir įvairiausios senosios lietuvių literatūros knygos, pasaulinės literatūros bibliotekos leidiniai, įvairūs raštai. R.Ozolas prisimena, kad šiuolaikinės grožinės literatūros iš karto nepirko, nes buvo įtūžęs dėl to, kaip yra rašoma. Vėliau esą suvokė, kad šios knygos „vis tiek pravers, galų gale kaip literatūros faktas, kaip muziejinė vertybė, jeigu nieko kito jose ir nebus“. Todėl ilgainiui ėmė kaupti ir šiuolaikinės literatūros leidinius. Signataras ketina sudaryti bendradarbiavimo sutartis su leidyklomis, kad jo biblioteka ateityje būtų nuolat pildoma.

■ Filosofas, Nepriklausomybės Akto signataras Romualdas Ozolas padovanojo savo tėviškės mokyklai 37 tomų „Lietuvių enciklopediją“, dar žinomą kaip „Bostono enciklopedija“. Ir tai tik preliudija...

Be grožinės literatūros, mokyklą pasieks ir daug politinio pobūdžio leidinių iš tarybinių metų. Šie leidiniai, kaip teigia signataras, žmonėms įdomūs nebus, tačiau pravers istorikams ir būsimiesiems mokslininkams – mokiniams, tyrinėjantiems filosofiją, literatūrą ir Lietuvos istoriją.

Didelę R.Ozolo bibliotekos dalį sudaro jo paties kūryba: rankraščiai, išleistos knygos, vaizdo įrašų rinkiniai ir dienoraštis. Vien jį sudaro 127 tomai. Visą šį gyvenimo turtą signataras taip pat patiki tėviškės mokyklai.

Rima BABELYTĖ,

Šiaulių r. Bazilionų vidurinės mokyklos lietuvių kalbos mokytoja

Panoteriškiai mokslo metus užbaigė turiningai

Jonavos r. Panoterių Petro Vaičiūno pagrindinės mokyklos I–X klasių mokiniai vieną iš kultūrinės-pažintinės veiklos dienų skyrė ekskursijai po Aukštaitijos nacionalinį parką: aplankė Palūšę, grožėjosi ežerais, kopė į Ladakalnį, išklause įdomaus gidės pasakojimo Stripeikių kaime įsikūrusiame Senovinės bitininkystės muziejuje, nepamiršo sustoti ir prie Ginučių vandens malūno...

Be kita ko, paskutinį gegužės penktadienį Panoterių skautų draugovė (vad. A.Gruodienė) šventė savo veiklos dešimtmetį. Šios sukakties paminėti atvyko ir

Kauno krašto Šventosios tunto draugovių skautai iš Bukonių (vad. D.Autukienė) bei Jonavos Justino Vareikio (vad. J.Skamaročienė) pagrindinių mokyklų. Skautai dalyvavo orientacinėse rungtyse-mokymuose po Panoterių apylinkes, bendraudami prie laužo palydėjo saulę, kepė „lazdų“ duoną, dainavo, skandavo, tamsoje žaidė sportinius žaidimus ir naktį vyko į 12 km išlikimo žygį...

Apie tai „Dialogui“ parašė Panoterių Petro Vaičiūno pagrindinės mokyklos mokytoja **Audronė Gruodienė**.

Neformalus ugdymas ar formalus neugdymas?

■ A. Navickas

Viską privatizuoti!

Zarasų savivaldybė, atimdama iš mokyklų geltonuosius autobusiukus, valgyklas, visuomenę klaidina teigdama, esą tai – ne ugdymo procesas ir mokytojus nuo to reikia išvaduoti, kad jie rūpintųsi tik švietimo reikalais. Tarsi būtų nežinoma, kad mokyklose yra pavaduotojai ūkio reikalams, elektrikai, virėjos, kurie ir atlieka visus ne su ugdymu susijusius darbus. Tačiau daug svarbesnis, esminis klausimas šiuo atveju yra kitas: kam – paprastiems darbuotojams ar monopolistams-privatinkams – ugdymo ir neugdymo procesų atskyrimas bus naudingas? Manau, atsakymas aiškus.

Be to, ne su švietimu susijusias ugdymo įstaigų funkcijas perėmus verslininkams, neišvengiamai nukentčia ir vaikų ugdymas. Štai kultūrinei, meninei, pažintinei, sportinei, kūrybinei, praktinei, prevencinei ir kitai veiklai, kurią rekomenduojama atlikti ne mokykloje, o kitose edukacinėse aplinkose, per mokslo metus skiriama 10 mokymosi dienų. Tačiau šiuo metu rajono mokytojai rengia dviem trečdaliais mažiau ekskursijų. Ar manote, kad jie tai daro dėl išradingumo stokos?

O kaip pasodinti į suolą ir priversti im-

tis darbo alkaną pradinuką, jei jo pilvas gurgia? Jeigu kuris vaikas turi specialiųjų ugdymosi poreikių ir nepritampa prie klasės, jam pusryčiai ir sotūs pietūs tampa pirmą ir pagrindinę sėkmingo ugdymosi prielaida.

Tačiau savivaldybei ir to dar mažai. Kadangi jau visi „ne ugdymo“ procesai privatizuoti arba rezervuoti privatizacijai, imamas jau ir ugdymo reikalų. Tiesa, kol kas neformalaus ugdymo, kuris iš esmės yra formaliojo švietimo pagrindas ir apskritai prielaida formuotis brandžiai, išprususiai asmenybei.

Kas neatsiperka – mažiau svarbu

Kaip kitaip paaiškinti faktą, kad neformalaus švietimo įstaigoms – meno mokykloms bei sporto centrui buvo „nuleistas“ toks kuklus biudžetas, jog paskaičius išeina, kad algų darbuotojai negaus pusťrečio šių metų mėnesio. Jau kartą nuskriausti krizės, visus taupymo rezervus išsėmę 2009 m. bei darbuotojams mokėdami minimaliausiu leistinu tarifu, mokyklų vadovai nebežino, kaip suktis. Aki vaizdu, kad neformalus švietimas valdantiesiems yra antraeilis, nelabai svarbus dalykas. Negavus pakankamai lėšų vienintelis taupymo būdas nuo rugsėjo bus ugdymo turinio mažinimas. Jeigu vaikas dabar, pvz., į meno mokyklą groti koku nors instrumentu ateina du kartus per savaitę – tada ateis tik vienas. Mokytojai, ypač tie, kurie rengia vaikus konkursams, jau dabar dirba dvigubai, tad dar labiau sumažinus finansavimą, matyt, dirbs iš viso už dyką. Kitur mokytojams gali tekti išeiti nemokamų atostogų (kas, beje, jau tapo norma ugdymo įstaigų valytojoms, virėjoms ir kitiems aplinkos darbuotojams). O kur dar lėšos mokykloms remontuoti, ugdymo priemonėms, instrumentams? Bet kokiu atveju nukentės vaikai. Tačiau kur garantijos, kad šiemet šiaip ne taip išgyvenę, kitiems metams negaus dar mažesnio biudžeto? Juk trūksta. Visiems trūksta. O kam investuoti ten, kur švietimas, kultū-

ra, kur „neatsiperka“? Neformalus ugdymas niekada nebus ta sritis, kuri atsipirktų pinigine išraiška. Brandžios demokratijos šalys kaip tik investuoja į tai, kad vaikas būtų ugdomas visapusiškai nuo mažens ir po to sąmoningai eitų per gyvenimą ir prisidėtų prie savo šalies gerovės kūrimo. Pas mus priešingai – geriau sutaupykime dabar, užmeskime ugdymą, – neįvertinama, kad vėliau valstybė turės visai kartai mokėti pašalpas.

Kaip tai atsilies visai kartai?

Nors dabar valdininkai dievagojasi, kad problema „vienaip ar kitaip“ bus išspręsta, ar ištėsės jie pažadą, parodys greita ateitis. Ir nereikia sakyti, kad vaikai nenukentės, kad nepatenkinti viskuo neva vien mokytojai. Vežiojimo tvarkos pakeitimas aiškiai parodė, kas liko nuskriausti. Dabar nukentčia tėvų kišenės ir nervai, o vėliau pamatysime ir karčius vaisius, kai visa karta, kurios ugdymas, lavinimas ir pažintinė veikla buvo apribota, išeis į gyvenimą. Juk pusė mūsų rajono vaikų pasaulio šiek tiek pamato tik mokyklos dėką.

Apkarpūs popamokinį ugdymą rezultatų greit irgi nepajusime. Kas užsiims su vaikais, kas juos ugdytų, kai tėvai visą dieną dirba, vėlgį bus tik pačių tėvų rūpestis. O po kokių dešimties metų padėtis gali būti labai liūdna. Juk neformalaus ugdymo mokyklose vaikai ne tik išmokomi paįsytų, šokti, groti instrumentu ar įvaldyti kokią sporto šaką. Čia jie lavinami visapusiškai: motorika, mąstymas, atmintis, ištvermė, valia.

Bendrojo lavinimo mokyklose taip pat liko labai nedaug būrelių, mat reikia „mažintis“, kad išliktum. Štai „Santarvės“ pradinėje mokykloje iš anksčiau buvusių 20 būrelių šiais metais liko tik du: teatro ir sportas. Pradinukus tenka išlydėti namo po penktos ar šeštos pamokos. Kur jie eina namo pakeliui užsuka, galima tik spėlioti. Žinoma, Zarasai – ne Vilnius ir ne Kaunas, čia pavojai vaikų netyko už kiekvieno kampo, čia ir apie narkotikus jie gal dar nėra girdėję. Tačiau kiek truks, iki kol

mūsų mažieji ras būdų savarankiškai „ugdysis“?

Bendruomenės spaudimas valdžiai nemažes

Nepaisant to, rajono valdžia, priimdama svarbius bendruomenės ateičiai sprendimus, vis labiau ir labiau tolsta nuo žmonių. Jei anksčiau įstaigų biudžetų aptarti buvo kviečiami nors jų vadovai, tai dabar tie vargani skaičiai tiesiog nuleidžiami – ir gyvenkite, kaip išmanot. Apie diskusijas su bendruomene nė nekalbama. Jeigu merui atrodo, kad jis „bendrauja“ su žmonėmis kalbėdamas jiems iš vaizdo įrašo, tai jis labai klysta. Toks bendravimas žeidžia gal net labiau nei bendravimo imitacija. Tačiau Zarasų bendruomenė pažadais seniai netiki ir nesitaikstys su primetamais žalingais sprendimais. Jei nepadės trumpųjų telefono žinučių ataka (gegužės 25 d. visi zarasiškiai buvo kviečiami merui ir valdančiosios koalicijos tarybos nariams siųsti įvairius tekstus SMS, taip kviečiant dialogui), pilietiškumo pamoka centrinėje Zarasų aikštėje gegužės 30 d. ir valdantieji nepripažins bei neištaisys padarytų klaidų – imsims ir kitų priemonių.

Atrodo, vieno išbandymo trumposiomis žinutėmis valdantieji jau neatlaikė: siuntusieji SMS ir organizavę akciją pradėti persekioti, jiems buvo grasinama ikiteisminiais tyrimais, vaikai tardomi, kas liepė jiems prisidėti prie akcijos, į mokyklas mestas patikrinimo desantas.

Dažnai valdžios atstovų esame kaltinami, neva išsigalvojame nebūtų dalykų. Jei kur nors ir išsprūsta teisybės neatitinkančios interpretacijos, tai tik dėl informacijos trūkumo, nes jūs mus ignoruojate, išsisukinėjate nuo dialogo ir primetate sprendimus, kurie paliečia jautriausią vietą – mūsų vaikus.

Andrius NAVICKAS,

Zarasų „Ąžuolo“ gimnazijos mokytojas,
Lietuvos švietimo darbuotojų profesinės
sąjungos pirmininko pavaduotojas

S.

➤ MOKYKLOSE

Teatriukų susitikimas

■ Tauragės „Aušros“ pagrindinės mokyklos lėlių teatro „Boružė“ lėlių ekspozicija mokyklos skaitykloje

Tauragės „Aušros“ pagrindinėje mokykloje svečiavosi Pagramančio bibliotekos (Tauragės r.) dramos ir lėlių teatro studija „Gramančiukai“, vadovaujama bibliotekinės Virginios Bartušienės. Mokyklos lėlių teatrą „Boružė“ bei „Gramančiukus“ sieja graži ilgametė draugystė: kasmet apsieičiama vizitais ir parodomis nauji pastatymai. Apsikeista vaidinimais ir šįsyk. „Tokie susitikimai teikia džiaugsmo ne tik mokinukams, kurie jau pažįsta vieni kitus ir susidraugavo, bet yra ir pasidalijimas gerąja darbo patirtimi, idėjomis, – pasakoja lėlių teatro „Boružė“ vadovė **Birutė Vaivadienė**. – Mokyklos skaitykloje pasigrožėti savimi kvietė lėlės, sukurtos per teatriuko gyvavimo istoriją. Ypač visų dėmesį traukė marionetės iš modelino lipdytais veidukais. Jas sukurti padėjo viena pirmųjų „Boružės“ aktorių, šiuo metu scenografiją studijuoja Gintarė Vaivadaitė.“

Atidaryta D.Grinkevičiūtės vardo auditorija

Kauno Maironio universitetinėje gimnazijoje Lietuvos universitetų moterų sambūrio iniciatyva atidaryta ir pašventinta Dalios Grinkevičiūtės vardo auditorija, – praneša „Dialogui“ šios gimnazijos direktorė **Daiva Garnienė**. Auditorija atidaryta paminint tremtinės, gydytojos, disidentės D.Grinkevičiūtės (1927–1987) 85-ąsias gimimo metines. D.Grinkevičiūtė, buvusi gimnazijos auklėtinė (mokėsi tuometinėje Kauno „Aušros“ mergaičių gimnazijoje), laikoma tremties simboliu ir labiausiai žinoma kaip atsiminimų knygos „Lietuviai prie Laptevų jūros“ autorė.

„Gyvenu pats“ sukasi ratu, – ar tu esi tarp tų žmonių?

Molėtų rajono Alantos gimnazija 2011–2012 m. m. įgyvendino neformaliojo švietimo programą „Gyvenu pats“. Jos veiklos vykdomos įgyvendinant Europos socialinio fondo ir Lietuvos Respublikos lėšomis finansuojamą projektą TAPK („Neformaliojo švietimo paslaugų rėmimo sistemos sukūrimas savivaldybėse“), kurį administruoja Švietimo mainų paramos fondas. Šios programos veiklos buvo organizuojamos Alantos gimnazijoje, Utenos Aukštakalnio progimnazijoje, Ignalinos rajono Vidiškių gimnazijoje ir Anykščių vaikų ir jaunimo užimtumo centre.

Programa buvo skirta 6–17 metų vaikams, kurie po pamokų laukia maršrutinio ar mokyklinio autobuso vykti į namus, kitiems aktyviems mokiniams, norintiems prasmingai ir įdomiai praleisti laiką, patobulinti socialines kompetencijas, ugdyti save kaip asmenybę.

Mokiniai dalyvavo meno terapijos, mokymosi bendradarbiaujant, socialinių įgūdžių, psichologinio atsparumo ugdymo, protų mūšių, viešojo kalbėjimo, diskusijų ir programos aptarimų užsiėmimuose. Jų metu mokiniai tobulino bendravimo ir bendradarbiavimo įgūdžius, mokėsi pažinti save ir aplinkinius, analizuoti ir valdyti savo emocijas, tobulino gebėjimą spręsti problemas, mokėsi konfliktų valdymo būdų, buvo ugdomas kūrybiškumas ir laisvas mąstymas vengiant stereotipų, puoselėjamas pilietiškumas, meilė ir pagarba gimtam kraštui.

Meno terapijos užsiėmimų metu mokiniai susipažino su senaisiais lietuvių papročiais, mokėsi skoningai ir originaliai puošti interjerą. Mokiniai piešė, lipdė iš

molio, buvo skatinami išreikšti jausmus, emocijas, jas apibūdinti ne tik žodžiais, bet ir pavaizduoti piešiniuose. Savo sukurtus paveikslus, instaliacijas, atvirukus mokiniai pristatė, rengė darbų parodas.

Mokymosi bendradarbiaujant užsiėmimų metu vaikai mokėsi teisingai ruošti namų darbus, pasirinkti tinkamą mokymosi ir poilsio režimą. Analizuodami praktines situacijas, stengėsi suprasti, ką jaučia negalių ir mokymosi sutrikimų ar sunkumų turintis draugas, mokėsi pagarbiai, neįžeidžiant pasiūlyti pagalbą, įveikti mokymosi procese iškilusias sunkumus.

Socialinių įgūdžių ir psichologinio atsparumo ugdymo užsiėmimų metu daug dėmesio buvo skiriama kognityvinių gebėjimų lavinimui, t. y. gebėjimams objektyviai vertinti situaciją, pasinaudoti savo ankstesne patirtimi, ją taikyti sprendžiant sudėtingas dabarties situacijas. Vaikai gaudavo namų užduotis, kuriose turėjo aprašyti savo pastebėjimus apie savo ir kitų nuotaiką, elgesį ir t. t. Buvo ugdoma tolerancija, skatinamas pasitikėjimas savo jėgomis, tobulinami draugiško, pagarbaus santykio su kitais ir aplinka įgūdžiai, mokomasi taikaus konfliktų sprendimo būdų. Dirbdami grupėse ar poromis, mokiniai mokėsi užmegzti tarpasmeninius ryšius, spręsti konfliktus, išsakyti savo nuomonę, valdyti savo norus bei impulsus. Buvo ugdomas gebėjimas išklausti ir gerbti kito nuomonę, laikytis susitarimų.

Buvo organizuojami „Protų mūšiai“ ir viešojo kalbėjimo užsiėmimai. Viešojo kalbėjimo užsiėmimuose mokiniai buvo mokomi suprasti ir nugalėti viešojo kalbėjimo baimę, susipažino su kalbų rūšimis. Ma-

žesnieji buvo mokomi išsakyti savo jausmus, reikšti pasigėrėjimą, dėkingumą, padėką artimiesiems, kūrė gamtosaugos sričių kalbas apie aplinkos tvarkymą, šiuokšlių rūšiavimą.

Protų mūšio metu vaikai, susiskirstę į komandas, atsakinėjo į pateiktus klausimus, turėjo galimybę pademonstruoti gebėjimą dirbti grupėje, susitarti, spręsti problemas, taikyti žinias, išklausti draugus, pagarbiai su jais elgtis.

Programos „Gyvenu pats“ mokiniai dalyvavo edukacinėse programose, vyko į programos „Mokausi iš kino“ filmų „Krokodilai“, „Sebė“ ir „Raudona kaip dangus“ peržiūras, dalyvavo jų aptarimuose.

Programos „Gyvenu pats“ dalyviai Alantos gimnazijos pradinukai ir Utenos progimnazijos mokiniai turėjo progą praleisti po naktį mokykloje. Buvo organizuojami įvairūs žaidimai, žiūrėti kino ar animaciniai filmai, klausomasi draugų ir mokytojų pasakojimų, draugiškai ruošiama vakarienė ir pusryčiai.

Buvo organizuoti ir visų programoje dalyvaujančių įstaigų mokinių susitikimai.

Vaikai buvo suskirstyti į mišrias komandas, žaidė komandos formavimo žaidimus, galvojo komandų pavadinimus, prisistatymus, reklamavo programą „Gyvenu pats“, ruošė pietų stalą, rungėsi „Išlikimo“ sportinėse estafetėse, „Protų mūšyje“, reflektavo apie programos naudą sau.

Džiugu, kad visų šios programos užsiėmimų metu mokiniai išmoko susikonsultuoti, dirbti nuosekliai, išsiskirti, mąstyti ir veikti kitaip – būti originalūs. Labiau išryškėjo savarankiškumas, atsakingumas bei sugebėjimas lengviau priimti kito „prieštaravimus“, drąsiai reikšti savo kūrybines galias, laisvai interpretuoti. Vaikai tapo drąsesni, susirado daug naujų draugų, moka neįžeidami kito išsakyti savo nuomonę, atidžiau išklauso kitus, gali lengviau išspręsti kylančius konfliktus, labiau pasitiki savimi.

Jurgita KNIAZIUKIENĖ,
Alantos gimnazijos direktoriaus
pavadojoja neformaliajam ugdymui,
programos „Gyvenu pats“ koordinatore

Užs. 314

MOKYKLOSE

Padėkos vakaras

Šiaulių Simono Daukanto gimnazija kartu su Medelyno pagrindine mokykla ir Rėkyvos progimnazija organizavo padėkos vakarą „Džiaugiamės ir didžiuojamės“. Vakaro metu padėkota mokiniams ir mokytojams už jų pastangas bei nuoširdų darbą per visus mokslo metus. Mokiniais įteikti padėkos raštai už pasiekimus olimpiadose, konkursuose, varžybose, padėkota mokytojams už mokyklų garsinimą, mokytojams ir tėveliams padovanoti moliniai paukštukai, pagaminti visų trijų mokyklų mokinių rankomis. Vakaro metu pasirodė visų mokyklų kolektyvai: S.Daukanto gimnazijos choras „Mes galim“, šokių kolektyvas „Areka“, Medelyno mokyklos smuikininkės, sportinių šokių kolektyvas, Rėkyvos progimnazijos folklorinis ansamblis „Rėkyvėlė“, solistės, pirmokėliai skaitovai, – praneša S.Daukanto gimnazijos Neformaliojo švietimo ir pagalbos skyriaus vedėja **Laima Tiepelienė**.

Garbės diena

Tradicinėje Kėdainių „Aušros“ vidurinės mokyklos šventėje „Garbės diena“ pagerbti ir apdovanoti mokiniai, šiais mokslo metais gynę mokyklos garbę olimpiadose, konkursuose bei sportinėse varžybose. Jiems įteikti specialūs mokyklos garbės raštai ir išminties simbolis – pelėdos statulėlė. Pasak „Dialogui“ apie šventę parašiusios mokytojos **Editos Liniuvienės**, mokykla didžiuojasi ir jaunaisiais menininkais: visi liko sužavėti mažojo akordeonisto, tarptautinių konkursų laimėtojo trečiaklasio P.Neliupšio talentu, kitais šauniais ugdytiniais. Informacijos autorė taip pat pasidžiaugia šventę remiančiais verslininkais: UAB „Vesiga“ generalinis direktorius S.Grinkevičius įsteigė piniginę premiją mokytojui „Už nuopelnus rengiant mokyklos talentus“, ją šiemet laimėjo choreografijos mokytoja D.Pilibienė.

DIALOGAS

Vyriausioji redaktorė
Elena Tervidyte
Tel. 234 4328,
mobil. 8 ~ 699 38 150,
telena@takas.lt

www.dialogas.com

Redaktorė **Lizeta Lozuraitytė**: redaktore@dialogas.com; tel. 234 0482
Apžvalgininkas **Vytautas Strazdas**: apzvalgininkas@dialogas.com; tel. 234 6943
Korektorė **Lina Paragytė**: korektura@dialogas.com
Maketuotojas **Arturas Gusevas**: maketas@dialogas.com
Vyr. buhalterė **Rasa Krilavičiūtė**: buhalterija@dialogas.com
Administratorė **Laurena Remenčiūtė**: info@dialogas.com; tel./faksas 234 1571
Prenumerata: prenumerata@dialogas.com

Savaitraščio indeksas 0017.
Redakcija: Antakalnio g. 31, LT-10312 Vilnius. Faksas 234 1571
Įmonės kodas 221262680. Atsiskaitymoji sąskaita LT72 70440 6000118958
AB SEB bankas. Banko kodas 70440.

Straipsnių autorių mintys gali nesutapti su redakcijos nuomone.
Už reklamos ir skelbimų turinį redakcija neatsako.
Rankraščiai neregistruojami ir negrąžinami.
Kopijuoti ar platinti savitiraštąje publikuojamą medžiagą be redakcijos sutikimo draudžiama.

Leidžia UAB „Polilogas“.

REMIA SPAUDOS, RADIO IR TELEVIZIJOS RĖMIMO FONDAS

Išleista ketvirtadieniais.
Laikraštis leidžiamas nuo 1992 m. sausio 10 d. SL 093. 4 sp. l. Tir. 2021 egz.
Spausdino UAB „Lietuvos ryto“ spaustuvė,
Gedimino pr. 12a, LT-01103 Vilnius.
ISSN 1392–1916

Paminėjo S.Santvaro 110-ąsias gimimo metines

Jurbarko r. Klausučių Stasio Santvaro pagrindinė mokykla užbaigė renginių, skirtų paminėti 110-ąsias Stasio Santvaro gimimo metines, ciklą. Šventė prasidėjo mokyklos kieme prie stogastulpio, perkelta iš Rūstekonių kaimo, tęsėsi mokykloje esančioje meno galerijoje „Ars“, kur dailės mokytoja R.Mačiulytė pristatė S.Santvarui skirtų mokinių piešinių parodą ir savo kūrybos darbus, sukurtus pagal S.Santvaro „Rubajatus“. Renginio dalyviai aplankė ir mokykloje esančius S.Santvaro bei kraštotyros muziejus. Konferencijoje „Stasio Santvaro gyvenimo, veiklos ir meninės kūrybos pamokos, minint 110-ąsias gimimo metines“ pranešimus skaitė poetas R.Keturakis („Stasys Santvaras – paskutinis Maironio poetinės mokyklos mokinytis“), rašytojas J.Kundrotas („Stasio Santvaro asmenybės ir kūrybos trauka“), profesorius O.Janonis gyrė neseniai išleistą bibliografinę rodyklę „Stasys Santvaras“ ir t. t. „Visus mokinius labai pradžiugino žinia, kad įsteigta S.Santvaro stipendija. Į ją kasmet galės pretenduoti mokiniai, baigę Klausučių S.Santvaro pagrindinę, įstoję į bet kurią Lietuvos aukštąją mokyklą ir besimokantys joje“, – praneša „Dialogui“ Aistė Gudžiūnaitė.

Drauge su Naisių literatūros muziejumi

Jau penkeri metai, kaip Šiaulių „Romuvos“ gimnazija bendradarbiauja su Naisių literatūros muziejumi: mokykloje įkurta Z.Gėlės auditorija, kartu su muziejumi rengiamas Šiaulių krašto mokinių vieno žanro kūrybos konkursas, gimnazistai kviečiami dalyvauti Naisiuose organizuojamoje „Poezijos pavasario“ šventėje, kurios metu įteikiama Z.Gėlės premija už geriausią metų poezijos debiutą. Pastarasis renginys ypač malonus ir naudingas. Mokiniai ne tik klausosi skaitomų eilių, susipažįsta su šiuolaikine poezija, išvysta gyvus poetus, pabūna poezija alsuojančioje erdvėje, jie ir patys aktyviai ruošiasi šventei: rengia programą, skaito Z.Gėlės premijos laureato eiles, bando jas instaliuoti.

Šiomet Naisiuose gražiai pasveikinta 36-oji Z.Gėlės premijos laureatė Ilzė Butkutė. Jos eilėraščių knygelė „Karavanų lopšinė“ gimnazijos trečiokai skaitė labai atsakingai – nelengva buvo instaliuoti gražius, tačiau sudėtingus poetės tekstus, užtat ir pasitenkinimas savo darbu didelis. Be to, siekdami pagerbti prieš šimtmetį Anapilin išėjusį talentingą jaunuolį – Z.Gaidamavičių-Gelę – mokiniai, savo muzikos mokytojos Virginijos Užienės padedami, sukūrė melodiją ir „Poezijos pavasario“ šventės svečiams padainavo Z.Gėlės eilėraščių „Draugams“.

Žinoma, buvo klausomasi poetų skaitomų eilėraščių: ir ankstesnių metų Z.Gėlės

■ Ilzė Butkutė, 36-oji Z.Gėlės premijos laureatė, sodina liepaitę laureatų giraitėje.

premių laureatų (V.Jasukaitytės, D.Molytės-Žukauskienės, N.Daujotytės...), ir kitų žodžio meistrų (V.Bogutaitės, V.Daškevičiaus, V.Gulbino, G.Iešmanto...). Po iškilnių kartu su poetais aplankytas Z.Gėlės kapas (šįmet sueina 100 metų nuo poeto mirties), pasidžiaugta laureatų sodinta giraitė ir padėta – kad ir dainomis – I.Butkutei pasodinti liepaitę.

Savo įspūdžius mokiniai parsivežė į gimnaziją. Bet bendravimas su Z.Gėlės premijos laureatais tuo nesibaigia – paprastai jau šventės Naisiuose metu susitariama, kad rudenį poezija atkeliaus į „Romuvą“.

Vida NORVAIŠIENĖ,
Šiaulių „Romuvos“ gimnazijos
lietuvių kalbos mokytoja

Lietuvos mokinių informavimo ir techninės kūrybos centras (LMITKC) šiuo metu vykdo projektą „Ugdymo karjerai ir stebėsenos modelių sukūrimas ir plėtra bendrajam ugdyme ir profesiniame mokyme“, kuriuo siekiama sukurti ir išplėtoti nuoseklią, vientisą, darnią karjeros paslaugų (profesinio orientavimo) sistemą bendrojo ugdymo mokyklose ir profesinio mokymo įstaigose.

Kviečiame kandidatuoti atrankoje į karjeros specialistų mokymus

Tai suteiks jums galimybę:
sustiprinti šiuolaikiško karjeros specialisto kompetencijas,
kurios padės pedagogo darbe,
įsidiarinti šiame projekte ir sistemingai teikti šias paslaugas mokykloje,
sukauptus platesnę patirtį – tapti profesionaliu karjeros konsultantu.
Ir, be abejo, sėkmingai kurti savo asmeninę karjerą.

Daugiau informacijos –
<http://www.mukis.lt/lt/mokymai.html>

Užs. 312

ŠIAME „DIALOGO“ NUMERYJE MINIMOS 43 UGDYMO ĮSTAIGOS

„Aušros“ pagrindinė, Tauragė
„Aušros“ vidurinė, Kėdainiai
„Ąžuolo“ gimnazija, Zarasai
„Romuvos“ gimnazija, Šiauliai
„Sandoros“ progimnazija, Šiauliai
„Santarvės“ pradinė, Zarasai
Akademijos Ugnės Karvelis gimnazija, Kauno r.
Alantos gimnazija, Molėtų r.
Aukštakalnio progimnazija, Utena
Balsių pagrindinė, Vilnius
Batakių vidurinė, Tauragės r.
Bazilionų vidurinė, Šiaulių r.
Bubių pagrindinė, Šiaulių r.
Bukonių pagrindinė, Jonavos r.
Dainų progimnazija, Šiauliai
Gabijos gimnazija, Mažeikiai
Ylakių vaikų lopšelis-darželis, Skuodo r.
Jiezno gimnazija, Prienų r.
Juliaus Janonio gimnazija, Šiauliai
Justino Vareikio pagrindinė, Jonava
Klausučių Stasio Santvaro pagrindinė, Jurbarko r.
Kulautuvos vidurinė, Kauno r.

Kunigiškių pagrindinė, Prienų r. sav.
Kužių vidurinė, Šiaulių r.
Maironio universitetinė gimnazija, Kaunas
Medelyno pagrindinė, Šiauliai
Mosėdžio gimnazija, Skuodo r.
Mosėdžio vaikų lopšelis-darželis, Skuodo r.
Nacionalinė Mikalojaus Konstantino Čiurlionio menų, Vilnius
Panoterių Petro Vaičiūno pagrindinė, Jonavos r.
Rėkyvos progimnazija, Šiauliai
Senamiesčio pagrindinė, Mažeikiai
Simono Daukanto gimnazija, Šiauliai
Stasio Šalkauskio gimnazija, Šiauliai
Tėvo Benedikto Andruškos pradinė, Šiauliai
Tytuvėnų gimnazija, Kelmės r.
Tytuvėnų vaikų lopšelis-darželis, Kelmės r.
Veršvų vidurinė, Kaunas
Vidiškių gimnazija, Ignalinos r.
Vincos Kudirkos pagrindinė, Radviliškis
Vydūno vidurinė, Klaipėda
Zigmo Žemaičio gimnazija, Švenčionys
Židikų Marijos Pečkauskaitės vidurinė, Mažeikių r.

Nuoširdžiai užjaučiame ir kartu liūdime su Šiaulių universiteto socialinių mokslų (edukologijos) daktare profesore **Regina Ivoškuviene** ir jos šeima mirus mylimam vyrui ir tėveliui.

Kauno m. mokyklų ir ikimokyklinių įstaigų logopedai,
specialieji pedagogai ir kuratorė

**Kviečiame užsiprenumeruoti „DIALOGĄ“ dabar,
kad po atostogų informacija ateitų Jums tiesiai į rankas.**

**Siūlome 3 variantus –
rinkitės Jums patogiausią!**

I. Popierinė laikraščio versija

Užsiprenumeruoti galima:

- Interneto svetainėje www.dialogas.com. Raskite prenumeratos nuorodą, ją paspauskite, užpildykite pateiktą formą ir šią atsiųskite į redakciją.
- Visuose „Lietuvos pašto“ ir „Lietuvos ryto“ skyriuose – tradiciškai.

Prenumeratos kaina:

- » pusei metų (6 mėn.) – 95,94 Lt,
- » 3 mėn. – 47,97 Lt,
- » 1 mėn. – 15,99 Lt.

II. Elektroninė laikraščio versija

Prenumeruoti galite adresu

<http://www.dialogas.com/pdf-prenumerata/>

- Elektroninės versijos prenumerata iki 50% pigesnė.
- Prie aktualiausios švietimo informacijos bei kitos „Dialogo“ medžiagos galėsite prieiti visada – bet kurioje pasaulio vietoje bet kuriuo paros metu, kur yra kompiuteris ir interneto ryšys.

Prenumeratos kaina:

- » pusei metų (6 mėn.) – 52,77 Lt,
- » 3 mėn. – 29,74 Lt,
- » 1 mėn. – 10,00 Lt.

III. Tinklapis – dialogas.com

www.dialogas.com – nuomonių ringas

- Švietimo aktualijos
- Straipsnių fragmentai
- Internetinė apklausa
- Nuotraukos, nuorodos, komentarai, archyvai
- Kita naudinga informacija

Jei kiltų klausimų, paskambinkite į redakciją tel. (8 ~ 5) 234 1571 arba parašykite info@dialogas.com – ir gausite visą Jus dominančią informaciją.

Art. 1100+11 (121x70x35) **169Lt**

Art. 1001+11 (860x70x35) **140Lt**

Art. 1102 (197x35x35) **229Lt**

Art. 1090+11+13 (197x70x35) **305Lt**

Art. 1111 (197x116x35) **199Lt**

Art. 1090 (197x70x35) **169Lt**

Art. 1090+11 (197x70x37) **215Lt**

Art. 1090+12 (197x70x35) **259Lt**

Art. 1080 (180x60x30) **125Lt**

Art. 1081 (180x60x30) **159Lt**

Art. 1086 (180x60x30) **199Lt**

Art. 2040 (67x60x74) **99Lt**

Art. 2024+2044 (120x60x74) **289Lt**

Art. Osvalds (105x59x74) **129Lt**

Art. 2019 (125x50/71x74) **239Lt**

Art. 2008 (100x60x74) **165Lt**

Art. 2017 (154x110x60/83) **299Lt**

Magnetinė lenta (240x120) **431Lt**

PERNAMIAUSIA PREKĖ

Moriz **119Lt**

Apollo **159Lt**

Seven **55Lt**

Iso **55Lt**

SK-4 **49Lt**

art.SKK-2 reguliuojamas (130x50x60/74) **110Lt**

SK-1 reguliuojamas (65x50x60/74) **100Lt**

SK-3 reguliuojama (75/85x43x35/45) **75Lt**

UAB „Bolderaja serviss“, Vilniaus rajonas, Bukiškis
 Mobil. +370 620 48 846; faks. 8 5 276 1413
 El. p.: giedriusgbl@gmail.com, giedrius@bolderaja-baldai.lt
www.mebeles.lv

Comenius projektas Batakių vidurinėje mokykloje

Švietimo ir kultūros GD

Mokymosi visą gyvenimą programa

Pačioje gegužės mėnesio pradžioje Tauragės rajono Batakių vidurinės mokyklos komanda, kurią sudarė 3 mokiniai ir 3 mokytojai, viešėjo Ispanijoje. Tai jau trečiasis Comenius daugiašalės partnerystės projekto „Vaivorykštė virš Europos: kultūra, švietimas, tradicijos, menas ir istorija“ partnerių iš Vokietijos, Ispanijos, Italijos, Estijos, Turkijos, Lenkijos, Rumunijos ir Lietuvos mokyklų susitikimas.

Pirmąją išvykos dieną susipažinome su Katalonijos sostine Barselona. Šis miestas pakerėjo savo grožiu, didingumu. Kiek čia pamatėme architektūros, istorijos bei meno paminklų! Žavėjomės Viduržemio jūros pakrantėmis, olimpinio kompleksu. Vakare nuvykome į kurortinį kalnų miestelį Bagą, kuriame gyvena projekto partneriai iš Ispanijos, todėl kitą dieną visi susirinkome vietinėje vidurinėje mokykloje (joje mokosi apie 200 mokinių). Turėjome galimybę stebėti įvairių dalykų pamokas ir dalyvauti jose. Vėliau mokiniai mokėsi ispanų šokių. Visi susipažinome su miestelio istorija, architektūra, nacionaliniu gamtos parku. Kitomis dienomis projekto partneriai vieni kitiems pristatė paruoštą medžiagą apie

savo šalies svarbiausias pavasario šventes (smagu, kad mūsų mokyklos komanda buvo pripažinta geriausiai tai padariusi), dalyvavo mokyklos sportinėse varžybose, keliavo kalnų keliais, lankėsi buvusioje cemento gamykloje, Pablo Pikaso muziejuje.

Jeigu mokiniams reikėtų išskirti tris svarbiausius ir labiausiai patikusius daly-

kus Ispanijoje, jie pasirinktų gamtą, šeimas, kuriose gyvena, bei naujas pažintis su įvairiais žmonėmis ne tik iš Ispanijos, bet ir iš kitų Europos šalių, dalyvaujančių Comenius projekte. Gamtą rinktųsi todėl, kad kalnai juos visuomet žavėjo – tokie didingi, tokie paslaptingi ir ne visuomet įveikiami. Šeimos, apgyvendinusios mokinius, buvo itin svetingos, draugiškos, tarsi savos. O naujos

pažintys su užsieniečiais visada ypatingos, nes suteikia galimybę daugiau sužinoti apie kitas šalis bei jų žmonių gyvenimo būdą ir galbūt pakeisti išankstinę nuomonę.

Vida KASPUTIENĖ,
 Tauragės r. Batakių vidurinės mokyklos
 direktoriaus pavaduotoja ugdymui

Užs. 313

www.dialogas.com –
 įvairių nuomonių ringas